

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike — Inzerati do 80 petiti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petiti vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašljova ulica št. 5
Telefon: 31-32, 31-33, 31-34, 31-35 in 31-36

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska 6, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Ozadje obiska belgijskega kralja v Londonu:

Belgija ostane zvesta Franciji in Angliji

Kljub nevtralizaciji želi Belgija ostati v najtesnejših stikih z Anglijo in Francijo, ker vidi samo v tem jamstvo svoje varnosti najtesnejših stikih z Anglijo in Francijo —

Bruselj, 18. nov. b. Obisk belgijskega kralja v Londonu je združil v političnih krogih živahne razprave. Iz dobro poučenega vira je bilo mogoče zvedeti o pomenu tega obiska naslednje:

Obisk ni bil določen šele v poslednjem času, temveč je bil že mnogo prej domene, ker je običaj, da obišče belgijski kralj po prevzemu oblasti vsaj nekatere državne poglavarje sosednih držav. Dvojno žalovanje za pokojnim kraljem Albertom ter kraljico Astrido je izvedbo tega načrta zavleklo. V belgijskih političnih krogih spremljajo z velikim zanimanjem razvoj sprejemnih svečanosti v Londonu, ker vidijo v njih nov dokaz angleških simpatij za Belgijo. V zvezi s tem opozarjajo na mnoge skupne poteze državnega življenja, ker sta si tako v političnem kakor v moralnem pogledu obe državi zelo podobni po svojih liberalnih ustanovah, po svoji pripadnosti parlamentarni demokraciji ter po svoji ljubezni do svobode tako pooblinev kakor vsega naroda. Nobenega dvoma ni, da pripada Belgija

»svojem državnem ustroju skupini liberalnih in demokratičnih držav, katerih izrazita predstavnika v Evropi sta danes kakor nekdanj Francija in Anglija.

V splošnem pričakujejo, da bo kraljev obisk v Londonu razpršil motnje, ki bi utegnile kvarno uplivati na razvoj medsebojnih odnosov. S tega vidika je politični pomen kraljevega obiska v Londonu izven vsakega dvoma. Njegov glavni namen je, ustvariti ugodno atmosfero med obema državama, kar se zdi politično nujno, odkar je Belgija zavzela posebno stališče v svoji zunanji politiki v obliki težnje po postopni »prostovoljni nevtralizaciji« in rezerviranosti napram nekaterim dogodkom. Anglija in Francija sta upoštevajoč notranje politične razloge, ki silijo Belgijo v to smer, dali Belgiji solidarna jamstva za njeno varnost s skupno izjavo z dne 24. aprila. Izjavo o svojih dobrih namelih, vendar brez pravnih obveznosti, ji je dala tudi Nemčija 12. oktobra. Ta težnja po nevtralizaciji v preletih mednarodnih sporih pa ni bistveno vplivala

na belgijsko politiko. Vsi merodajni politični činitelji v Belgiji so si namreč danes edini v tem, da ostaja Belgija še nadalje zvesta angleškemu in francoskemu prijateljstvu, kar smatra, da je francosko-angleška solidarnost ne le temelj evropskega mira, temveč tudi jamstvo miru ob Renu. V tem pogledu se belgijska zunanja politika bistveno ne more nikdar spremeniti. Čeprav je zaradi lastne varnosti prisiljena zastopati stališče razbremenitve lastnih mednarodnih obveznosti.

Prav zato so tu tudi mnenja, da zagovarjanje sprave z Nemčijo ne more biti v nasprotju s osnovnim načelom popolne solidarnosti a Francijo in Anglijo, saj je obema tema dvema velesilama od nekdaj zelo na tem, da tudi sami uredita svoje odnose z Nemčijo kot temelj miru v zapadni Evropi. Tega ne dokazujejo le najnovejši angleški poskusi zbližanja z Berlinom (n. pr. pot lorda Halifaxa v Berlin), temveč prav tako tudi vsa prejšnja posvetovalna francoskega berlinskega poslanika s francoski-

mi državniki. Obisk belgijskega kralja v Londonu ne more potem takem izzvati nikakih nezaupanj, ker je njegov neposredni in edini namen samo utrditve skupnih težnj obeh demokratičnih držav ter priznanje skupnih interesov Anglije in Belgije v vseh preletih mednarodnih vprašanjih. Življenjski interes Belgije je, da se nnealnja v svoji zunanji politiki na Anglijo in Francijo, kakor je tudi narobe res, kajti tudi obema zapadnima demokracijama je danes Belgija nujno potrebna. Izven vsakega dvoma je, da bo Belgija v primeru kakršnekolik mednarodne preizkušnje morala upoštevati predvsem angleško stališče. Zato je razumljivo, da spremljajo v Bruslju obisk svojega vladarja v Londonu z velikim zanimanjem, ker pričakujejo od njega somo še večjo solidarnost obeh držav. Politični pomen kraljevega obiska je podprt tudi s tem, da spremlja vladarja pri njegovem londonskem obisku zunanji minister Spaak.

Politični obzornik

Izza kulis škofjovske konference v Zagrebu

Kakor je znano, so imeli katoliški škofje koncem preteklega meseca večdnevno konferenco v Zagrebu. Izza kulis te konference objavljamo sarajevska »Jugoslovenska pošta« prav zanimive informacije. Po teh informacijah, ki so črpane, po zahtudi imenovanega lista iz povsem verodostojnega vira, je bila na dnevnem redu te konference ena glavnih točk razprava o Katoliški akciji. Vprašanje Katoliške akcije in kar je ž njo v zvezi je postalo v zadnjem času v hrvatskih kraljih zelo kožljivo in zato je bila rešitev tega vprašanja že zelo pereča in nujno potrebna. Organizirani katoliki v hrvatskih pokrajinah so namreč že dlje časa razcepjeni v dve skupini. Na prave klerikalce in na pristaje čiste Katoliške akcije, kakor je, ki je zamislil popež Pij XI. Prva skupina — pravi klerikalci — željno pričakujejo tak razvoj političnega življenja, da bi jim bilo čim prej omogočeno oživetje pod katerikoli imenom staro hrvatsko klerikalno stranko. Druga skupina, to so pristaji čiste Katoliške akcije, pa zahteva, naj se duhovščina ne vmešava v dnevno strankarsko politiko, pač pa naj z vso verno opravila dušnopasirske posle. Na čelu prve skupine, to je čisto klerikalne skupine, stoji grškokatoliški kanonik in profesor bogoslovja dr. Janko Šimrak, direktor in lastnik zagrebskega klerikalnega dnevnika »Hrvatske straže«. Dr. Šimrak ima na svoji strani zagrebskega nadškofa-koadjutorja dr. Stepinca, splitskega, križevskega in senjskega škofa, frančiškane, dominikance, red sester sv. Vinka v Zagrebu in vse starešine katoliškega akademskoga društva »Domagoj«. »Domagojci« imajo med sabo čvrsto tajno organizacijo, ki dirigira po vsem vso klerikalno politiko na Hrvatskem. Vpliv teh starešin je tako velik, da v raznih škofijah celo odločujejo pri imenovanju kanonikov in tudi v drugih važnih vprašanjih. Da se živo zanimajo tudi za imenovanje novega pomožnega škofa v Zagrebu, katerega mesto je izpraznjeno, se razume samo ob sebi. Za to mesto imajo tri kandidate, dr. Slamića, dr. Bakšića in dr. Lončarića. Največ izgledov ima dr. Lončarić, ker je predsednik konzorcijske »Hrvatske straže«. Druga dva prihajata manje v poštev: dr. Slamić je namreč rodom Slovenec, pa tudi dr. Bakšić je na sumu, da ni čistokrven Hrvat.

Na čelu druge skupine, ki zahteva, naj se duhovščina ne vmešava s strankarsko politiko, stoji zagrebski odvetnik dr. Ivo Protulipac, ki vodi križarsko organizacijo. Med obema skupinama se vodi že dve leti huda borba. Klerikalna skupina je proti križarjem osonala posebno mladinsko organizacijo tako zvane Grome, »Skome in Krome. Krome, Skome in Grome podpira nadškof-koadjutor dr. Stepinac, križarje pa sarajevski nadškof dr. Šarić. O tej borbi med pristaji dr. Protulipceve struje in razpravljalna tudi škofjovska konferenca. Vse kaže, da je tu zmagała dr. Šimrakova struja. To seveda ni prišlo do izraza v zaključkih te konference, ki so bili izdani za javnost. Ti so bili stilizirani tako, da bi dobila javnost vtis, kakor da vlada v Katoliški akciji najpopolnejša sloga.

Pozabljeni veliki dnevi
Splitski »Vihor« piše v članku »Majhni potomci«: »Živimo v dobi rušenja nacionalnih znamenj. Današnjica želi zmanjšati svetlinje prošlosti in visoke ideale, ki so polno nosili mladost, njeno življenje in njeno lepoto, darovano kralju in domovini. Blati jo se sanje in navdušenje borcev, ki so s svojo mučniško odkupnino zapustili bogato narodno dedščino pokvarjenim ali maloumnim razpisnikom. Pošten črv leze v celokupno narodno tkivo. Grize in sesa zdrave soko narodnega organizma. Zastupljeni našega narodnega življenja opravljajo svoj posel. Oni kakor pajki tkajo svojo mrežo. S knjigami in slikami, v pripovedkah in šahih napovedujejo propast narodnih svetinj... Te dni se je izpolnilo polnih devetnajst let od one slave dobe, ko so junaki s solunске fronte s svojimi prsi otvorili vrata svobode domovini.« Tu je začel naša svobodno in uedinjeno državo Brez tega akta, izpisane s krvjo in zasutega s kostmi naših najboljših sinov, bi ne bilo Jugoslavije. Kaotična in desorientirana današnjica pozablja na te velike dneve naše največje zmage v zgodovini. Ali zato bo jutrišnjica, ko se bodo stvari postavile na pravo mesto, dal tem dnevom pravo mesto v narodnem in državnem življenju. Proboj solunske fronte bo največji državni praznik svobodne narodne Jugoslavije. Ta dan mora biti simbolično dvignjen na dostojno višino kot zaključek robstva in začetek svobodnega življenja Jugoslovencev.

Desničarska zarota v Franciji

Policija je odkrila cela skladišča najraznovrstnejšega orožja in municije

PARIZ, 18. novembra. br. Današnji listi poročajo, da vodi policija seinskega okrožja že delj časa po vsej Franciji obsežno preiskavo, ki je dovela do razkritja tajne desničarske zarote. Policija je ugotovila, da gre za zarotniško akcijo, ki stremi po nasilni spremembi državnega reda in po ukinitvi republiške vladavine. Pri tem ne gre samo za tako manjšo skupino, marveč za popolnoma vojaško organizirano organizacijo, ki šteje več deset tisoč članov. Po dosedanjih ugotovitvah je pripravljala ta organizacija že 16 mesecev oborožen prevrat. Z ozirom na to, da so policijske oblasti in vladni krogi glede te zadeve zelo rezervirani, sklepajo, da je stvar zelo resnega značaja.

Policija zelo hiti s preiskavo. Odkrila je dosedaj tri skladišča orožja. Vsa skladišča so bila skrbno skrita in pripravljena, da sprejmejo še večje množine orožja.

Skladišče so odkrili najprej v ulici Ampere in sicer v neki garaži, drugo skladišče je bilo v ulici Rivere št. 17 in sicer pri zakonih Hauser.

Preiskava se razvija na vse strani in Pa-

rizu in v provinci. Vsekakor pričakujejo, da bodo odkrili še več skladišč in zapri še več članov te organizacije. Posebno v Dieppeu je bilo v teh dneh aretiranih mnogo oseb.

»Paris Soir« piše, da je bil penzion v ulici Rivere poln orožja. Trije veliki tovorni avtomobili so bili potrebni, da so lahko odpeljali na policijo zaplenjeno orožje. Kleti te hiše so bile podzidane z dvojnimi stenami in med temi stenami je bilo spravljeno orožje. List pravi, da so našli 100.000 nabojev, mnogo lahkih streljnih, 500 protiletalskih streljnih in 6 velikih zabojev, v katerih je bilo v vsakem po 300 granat.

Ko je policija vdrila v klet, je takoj opazila, da je klet umetno prezidana in da je za stenami skrivališče orožja. Stene kleti so bile iz armiranega betona. Klet je imela oklopna vrata in jih je bilo mogoče odpreti samo s posebnimi ključi. V kleti so našli 15 kg najmodernejšega eksplozivna, količina, ki bi zadostovala, da bi ves del tega Pariza zletel v zrak, če bi prišlo do nesreče. List še dodaja, da je orožje nemškega, italijanskega in angleškega izvora.

Schmidt v Rim, Göring na Dunaj

Avstrija se vedno bolj zavzema za tesnejše sodelovanje z Malo antanto

Dunaj, 18. nov. b. Avstrija je v pričakovanju dveh pomembnih zunanje-političnih dogodkov. Iz zanesljivega vira se dozvedja, da se državni tajnik za zunanje zadeve dr. Schmidt pripravlja na obisk v italijanski prestolnici, dočim je že napovedan prihod generala Göringa na lov v Avstrijo. Negotovitost je le še glede datuma enega in drugega dogodka. Splošno nekoliko preizkušnja miru je zelo verjetno, da bo nemški general prišel na lov na divje kose v Turah že proti koncu tega meseca, namesto šele v prvi polovici decembra, kakor je bilo prvotno določeno. Sprito tega se je zaradi sedanjega zaviranja avstrijske vlade napram tretjemu rajhu in zaradi mnogih sporov, ki so se pojavile v medsebojnih odnosih, pokazala nujnost, da bi

državni tajnik za zunanje zadeve dr. Schmidt šel pred Göringom lovskim obiskom odpotoval v Rim, da bi se posvetoval z italijansko vlado o nadaljnjem zadržanju Avstrije napram Nemčiji. Ker jemlje italijanska trenutna zaposlenost drugod Avstriji možnost uravnovesnega zavarovanja na tej strani, se avstrijski merodajni krogi bolj in bolj zavzemajo za razširjenje srednjeevropskega sodelovanja. morda tudi v okviru rimskih protokolov, ki naj bi se raztegnili na države Male antante. V tem smislu je spustil prvi »poskusni balon« vladni »Neuzeitliche Weltblatt«, ki se v zadnjem času sploh močno zavzema za večje sodelovanje v podunavskem prostoru in ugodno beleži vsa zadevna prizadevanja.

Palestina v plamenih revolucije

Po končanih muslimanskih praznikih napovedujejo sveto vojno proti Angležem

London, 18. novembra. z. Listi poročajo, da je prišlo večeraj na več krajih v Palestini do zelo krvavih spopadov med angleškimi četami in arabskimi revolucionarji. V bližini Safeta se je razvila pravcata bitka. Večji oddelki angleškega vojskovanja je obkolil več vasi, v katerih so se skrivali arabski nacionalisti. Arabci so nato napravili izpad, da bi prebili angleški obroč. Razvila se je huda bitka, v kateri je bilo na obeh straneh mnogo ranjenih in mrtvih. Položaj postaja v Palestini vedno bolj na-

pet. Arabci napovedujejo, da bo prišlo po končanem muslimanskem prazniku, ki traja še tri tedne, da splošnega arabskega upora. Vrhovni verski poglavar Arabcev je že izdal proglas, v katerem poziva k sveti vojni proti angleškemu zatiralcem. Angleški vrhovni komisar je zahteval, naj mu nujno posloje še več čet in primerno število vojaških letal. Dosedanji ukrepi angleških oblasti niso rodili pričakovanih uspehov in izgleda, da se bo režim v Palestini še bolj poostiril.

Svarilo pred izseljevanjem v Francijo

Zagreb, 18. novembra. o. Jugoslovenski konzulat v Metzu opozarja vse delavce, ki bi se radi izselili iz Jugoslavije v Francijo in si tam našli zaposlitev zlasti po francoskih rudnikih, da je položaj za naše delavce tam sedaj zelo neugoden. V Francijo je prišlo v zadnje mčasu mnogo jugoslovenskih delavcev, zlasti rudarjev, ki pa

so se večinoma morali vrniti domov. Konzulat opozarja ljudi na to, da si morejo pred svojim odhodom v Francijo vsakega preskrbeti zagotovilo od svojih bodočih delodajalcev, da bodo sprejeti v službo, ker drugače v Franciji ne morejo dobiti dovoljenja za bivanje.

CUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Nova zaščitna uredba za denarne

zavode in kreditne zadrage Rok za moratorij po dosedanjih uredbi ne bo več podaljšan

Beograd, 17. novembra. AA. Z uredbom od 16. t. m., ki jo je na predlog trgovinskega ministra sprejel ministrski svet, je do 23. februarja 1938 podaljšan rok za sprejemanje prošelj denarnih zavodov, ki bi se hoteli poslužiti zaštite po uredbi o zaštiti denarnih zavodov in njihovih upnikov od 23. novembra 1934. Uredba je izšla v dobi najhujše gospodarske in bančne stiske, ko je bilo treba izdati posebne moratorne zakonske določbe za denarne ustanove in kreditne zadrage. Odtlej so se gospodarske in denarne razmere v dobrih meri popravile. Likvidnost denarnega tržišča se je precej dvignila. Razen tega so imele banke in zadrage dovolj možnosti in časa, da uredijo svoje stanje ali vsaj ugotovijo, ali jim je potrebna zaštita ali ne. Z uredbom o likvidaciji kmetijskih dolgov pa so dokončno urejene terjatve denarnih zavodov in zadrug do kmetovalcev. Po izjavi Narodne banke

in Poštne hranilnice bo dana možnost, da bo precejšen del teh terjatev mobiliziran s posebnim kreditom, ki ga bodo te ustanove dovolile denarnim zavodom in zadrugam. Iz vseh teh razlogov ni nobene potrebe več, da se ta rok, kakor doslej že dvakrat, podaljša zopet za leto dni, marveč samo za krajšo prehodno dobo, tako da bo po njegovem preteku prenehala možnost, da dobe denarni zavodi in zadrage po tej uredbi zaštito. Na podlagi dosedanjih izkustev pa namerava ministrstvo za trgovino in industrijo izdati uredbu, ki bo za primer prehodne nelikvidnosti ali trenutnega navala vlagateljev preprečila težke posledice za kredit v državi. V tem primeru bodo lahko za zgled druge države, zlasti srednje Evrope. Nova uredba bi morala stopiti v veljavo po poteku roka, ki ga določa zavodom dosedanja uredba.

Požar v Prešernovi tovarni v Kranju

Ogenj so povzročile saje — škoda znaša 38.000 din

Kranj, 17. novembra V Prešernovi tovarni čevljev na Fidru je snoči izbruhnil ogenj, ki bi bil uničil poslopje z vsem inventarjem do tla in povzročil milijonsko škodo, da niso domači požar pravčasno opazili. Tovarna, katere je g. Prešeren nekako pred 10 leti napravil iz bivše gostilne na Fidru, priljubljene točke Kranjčanov, je sedaj ravno v polnem razmahu in teku, ker je za čevljarstvo stroko sezona tako, da so deloma tudi v prvem nadstropju, kjer je bilo prej stanovanje, napravili delavnice. Tu je bilo v sobi in predsobi za dobrih 100.000 din usnja in drugih potrebščin.

Zareče iskre od saj so v prvem nadstropju vžgale tram v stropu, ki je začel treti ravno pod velikim kupom usnenih kož. Ogenj je navzgor požiral usnje, navzdol pa je vžgal stropnike, tako da je v stropu napravil veliko luknjo in so goreči utrinki padali v delavnico v pritličju, kjer se na vzhodnih dnevno nahajajo do 1000 parov čevljev. K sreči je strop pregorel na takem mestu, kjer se spodaj niso nahajali čevlji, drugače bi bila katastrofa neizogibna. Okrog 19. ure zvečer so obrat še počiva, so domači opazili po dimu, ki se je začel širiti po hiši, da v poslopju gori.

Ko so hiteli proti delavnicam v prvem nadstropju, jih je dušil dim vrzel nazaj. Ogenj se zaradi pomanjkanja zraka ni mogel prav razviti, pa tudi težko je bilo ugotoviti, kje je središče požara. Telefonski klici po gasilce, obenem so pa pričeli sami gasiti z vodo iz vodovoda, ki pa je imela tako majhen pritisk, da je bilo gašenje brezuspešno. Z rekordno naglico so prihiti gasilci, ki pa zopet niso mogli gasiti, ker ni bilo vode. Zato so morali pripeljati najprej vodo s škroplilnim avtomobilom, kar nazorno kaže, kako težko bi bilo gašenje v tem delu mesta, če bi nastal večji požar. Z maskami na obrazu so planili gasilci v ogenj in pričeli gasiti. Skladovnica kož v predsobi je popolnoma pogorela, ostalo je nekaj ničvrednih ostankov, skozi veliko odprtino v stropu pa je ogenj sikal v pritlično delavnico. Po enournem trudu so pridni gasilci pod osebnim vodstvom načelnika g. Mayrja ogenj ugasili in odstranili nevarno nevarnost. Škoda po požaru znaša nizko cenjena din 38.000, tovarna je zavarovana pri Jadranski zavarovalnici. Če bi bil požar izbruhnil sredi noči, bi bila danes tovarna kup ruševin, kajti masno usnje in čevlji, orodje, vse to bi gorelo kot sveča.

Univ. profesorji pri prosvetnem ministru

Beograd, 18. nov. p. Prosvetni minister je včeraj sprejel delegacijo vseučiliških profesorjev. Prosil so ga, naj z novim finančnim zakonom ukine lanski amandman, po katerem je imel prosvetni minister pravico vpokojiti profesorje v starosti 65 let ali s 35 leti službe, nadalje amandman o začasnih plačah profesorjev, docentov in asistentov. Docentom, ki bi prešli v kako drugo področje državne ali samoupravne službe, pa naj bi se priznala njih službena doba na vseučiliščih. Minister je delegaciji obljubil vso svojo pomoč.

Sprejemi pri predsedniku vlade

Beograd, 18. novembra. AA. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je danes dopoldne spre-

jel v svojem kabinetu v zunanjem ministrstvu mizarskega poslanika na našem dvoru Waldemara de Alta in pravkar imenovanega albanskega poslanika na našem dvoru dr. Tahira Stila.

Aljehin : Euwe

Haag, 18. novembra. i. Snoči se je nadaljevala 18. partija, ki se je začela v torek in je bila prekinjena po 40. potezi v nejasni poziciji. V nadaljevanju je Aljehinu uspelo spreminiti prostega kmeta v kraljico, zaradi česar so se nadejali njegove zmage. Euwe pa se je zelo spretno branil in izsilil po 51 potezah remis. Stanje je zdaj 10 : 8 za Aljehina.

Curli, 18. novembra. Beograd 10. — Pariz 14.65, London 21.60, New York 432, Bruselj 73.50, Milan 22.75, Amsterdam 239.35, Berlin 174.60, Dunaj 79.45-81.70,

Čitajte

širite

naročajte

»Slovenski Narod«!

TAKO JE PRAVI VEST ČLOVEŠTVA

Vsakomur naj bo omogočeno videti belajev film

Opozorjamo vas, da je vodstvo Ehtnega kina Matice zbiralo danes tri in četrti dan predstave po glavnem zbiranju povabljenih gledalcev. Po 12.35 in 21.35 ur.

KINO MATICA — Telef. 21-24

Kako je Ljubljana rasla in zakaj je pohabljena

Kritične beležnice in kolodvor bi morala nastati med Gradom in Rožnikom

Ljubljana, 18. novembra. Sredi arh. France Tomažič pred številnimi poslušalci v mali dvorani Filharmonije obrazložil, kako je Ljubljana rasla od rimljanske Emone do danes in zakaj je bila pohabljena, ko so železniški inženjerji na nepravem mestu zgradili železnico in kolodvor. Predavanje je ponazoril s številnimi zelo lepimi diapozitivi.

Vsako mesto je živ organizem, ki se spreminja in obnavlja po neki zakonitosti pa podlagi talnega načrta. Za pravilno rast in razvoj mesta je potrebno, da je konstruktivna mestnega ogrodja, sistem glavnih prometnih cest pravilno zasnovan in urejen. Za razumevanje današnje oblike Ljubljane je potrebno, da spoznamo silo, ki so mesto oblikovale. Ob pametneje je volja skozi naše kraje važna trgovska cesta iz srednje Evrope proti morju in Italiji. Prvi prebivalci so se naselili kot mostičarji na stebrih na kolih, torej na jezerni, ki je danes berce. Od teh časov do Rimljanov ne vemo ničesar o nadaljnjih naseljih. Pokrajina je v teku stoletij spreminjala svojo podobo. Ljubljana si je stasoma utrla pot okoli Gradu in jezera in se spremenila v barje. Pred pričetkom našega stesja so prodili Rimljani na svojih pohodih do našega mesta. Ob izviru Ljubljanice so si zgradili pristanišče Nauportus (Vrhniko), od koder so po Ljubljani prevažali tovore proti severu. Čez čas so zgradili današnje Tržaško cesto in postavili temelje za Emone. Sredi Emone se je Via Julia Augusta cepila v današnje Tyrsevo in Dolenjsko cesto. S tem je bila pot odprta v severni in vzhodni kraje. Se danes najdemo na zemljevidih ohranjene rimske ceste skoro povsod na letih mestih kakor pozneje. Bile in ostale so skozi dve tisočletji glavne smeri in vodnice prometa.

TALNI NAČRT EMONE

Rimljani so zgradili Emone na prostem v simetrični dolini med Gradom in Rožnikom. Tudi zrasla je iz malega naselja. Rimljani so prinesli s seboj do vseh potrebosti izdelan regulacijski načrt ter po njem zgradili mesto. Imelo je obliko pravokotnika. Severno obzidje je stalo v smeri Nunske ulice, južno je deloma še danes ohranjeno, vzhodno je potekalo približno po Vegovi in Emanski cesti, zahodno pa za banovinsko palačo. Via Augusta, današnja Tržaška cesta, se je zaokrenila pred obzidjem in vstopila v mesto in ga zapustila pri vzhodnih vratih, preostala je Ljubljano in se nadaljevala v smeri današnje Dolenjske ceste. Pravokotno nanko je tekla druga glavna cesta, v podaljšku današnja Tyrseva cesta, ki je zapustila mesto pri današnji uršulinski cerkvi in se zrasla proti Savi. Tani načrt Emone je odkril v letih 1909 in 1912 Walter Schmid. Emone so najbrže porušili Huni, ko so i. 458 prodili do Ogleda.

ROJSTVO LJUBLJANE

Nemirni časi so sledili. Vzhodni narodi so se preseljevali na zapad. Poslednji od njih so bili naši predniki, ki so se ustavili in se naselili. Izbrali so si varnejše in bolj zavarovano lego kot Rimljani, utrdili so se v zavetju pod Gradom. Zgradili so Stari trg v trikotju med Gradom in Ljubljano, ki je po sestavi zaključena samostojna celota. Z zgraditvijo Starega trga je bila Ljubljana rojena. Ljubljana je nato rasla na nasprotnem bregu Ljubljanice. Nemški plemiči so zgradili med Ljubljano in nekdanjim obzidjem Emone Novi trg. Ta je zopet zaokrenjena celota. Odelej se je Ljubljana širila pod Gradom od starih vrat pod Trnovo z novim mestnim trgovim tja do današnjega Krekovega trga. S tem je bila zaključena doba obzidne, utrjene in po zunanjih oblikah popolnoma omejene Ljubljane. Mesto je raslo skupoma in je bilo sestavljeno iz treh samostojnih organizmov, to je iz Starega trga, iz Novega trga in iz Mestnega trga. Pozneje so nastarala naselja kakor Trnovo, Krakovo, St. Peter in Poljskono predmestje zrasla v smeri in po istem obzidnega mesta, to je vzporedno z notranjo ukrivljeno cesto. Prvi talni načrt srednjeveške Ljubljane je ohranjen v Narodnem muzeju. Napravil ga je G. Pieroni.

POMAKNITEV SREDIŠČA NA TYRSEVO CESTO

L. 1793 so začeli Ljubljancem podirati obrambno zidovje. Obzidani trg so se strnili s predmestji v novo celoto. Ko so prišli Francozi, je mesto še enkrat doživelo obnovo, poslej pa so Ljubljancem živeli mirno malomestno življenje. Značilen in odločilen je bil nadaljnji razvoj Ljubljane ob simetrični Tyrsevi cesti. Velika poslopja samostanov leže ob nji in cesta je vseskozi skoraj strnjeno zadržana. S starim mestem je vzpostavljena zveza pri Krizjankah ob že zaznameni Prešernovi ulici in posredno po Kolodvorski ulici. Na zapadni strani Tyrseve ceste se je priključil ob uršulinski cerkvi bližnja Igriska ulica, pred današnjo glavno pošto tirovska sprehajalna cesta in na Ajdovščini Celovška cesta. Ljubljana stopi v novo razvojno dobo in si ustvarja čedalje bolj vidno lastno ogrodje komunikacij, svojo osnovo z diagonalno Tržaško in Celovško cesti in s središčem pred glavno pošto. Toda še vedno prevladuje v moči staro mesto s tremi trgi.

JEKLEN OKLEP ŽELEZNIŠKEGA OMREŽJA

Ljubljana je bila v sredi prejšnjega stoletja pravo vrtno mesto z mnogimi dekorativno oblikovanimi vrtni. V to idolo deželkega mesta se je začela in zakopala železnica s svojim obsežjem. Od Dunajske ceste tja do današnjega podvoza na Smartinske cesti so zaprli mesto. Ljubljana je dobila z južno železnico, posebno pa še z gorenjsko in dolenjsko železnico, jeklen oklep, ki se je zarezal v njeno telo. Razvoj Ljubljane se ni vršil več neovirano. Omejitve je moral na omejeno in ograjeno ozemlje.

Z železnico v drugi polovici prejšnjega stoletja je postala Ljubljana tranzitno mesto in razločilo se je v dve smeri: ena proti Gradu, druga proti morju.

Zadovoljiti se je morala z vlogo aredišča Kranjske dežele. Kako so železniški inženjerji potegnili trase železniških prog okrog Ljubljane? Krizišče železnice in kolodvor bi morala nastati na ravni med Gradom in Rožnikom. Od tod bi se na južni strani cepili proti Trstu in Novemu mestu, na severni strani pa proti Jesenicam in Kamniku ter Ziljanem mestu. Mesto bi bilo na ta način odrezano le od Tivolija in Rožnika. Železniški inženjerji so pa to shemo zaobrnil v pravem kotu. Postavili so kolodvor ob Tyrsevi cesti z zahodnim progama, ki se cepita pod Rožnikom proti Trstu in Jesenicam, in z vzhodnim progama, ki karerih teče prva naravnost proti Zidarski cesti, druga pa se ovije za Gradom okrog Golovca v smeri proti Novemu mestu. V teh dveh shemah je jasno izrazen problem Ljubljanskega železniškega problema.

ZE JUTRI PREMIERA!

KINO SLOGA
Ganljivi roman poštvovalne in iskrene bratske ljubezni! Melodija polna strasti in melanholije! — Rezervirajte vstopnice v predprodaji!

Smuka v planinah ugodna

Ljubljana, 18. nov. Včeraj je po vsej Sloveniji zapadel nov sneg na staro podlago in s planin prihajajo še prva poročila o ugodni smuku. SPD je prejelo davi naslednja vremenska poročila:

Komna, 17. nov. Na staro, meter visoko podlago vsledga snega je zapadlo 30 cm snega. Se vedno sneži. Temperatura —4 do —8, smuka povsod možna.

Velika planina, 17. nov. —8, sneži, 70 do 80 cm snega na podlagi.

Krvavec, 17. nov. —2, zapadlo je 80 cm snega. Se vedno sneži. Smuka ugodna.

Še nekaj snega

Ljubljana, 18. novembra. Kdor ima, mu bo navrženo. Zato smo dobili še nekaj snega, ki je, kakor kažejo izkušnje, mnogo boljše, od prve, v planinah imajo dovolj snega za vse potrebe, mi pa smo zadovoljni z brozgo. Sneg je začel pri nas nalevati včeraj popoldne, nekoliko vzdržno v začetku in bil je precej suh po ljubljanskim merilih. Zato si lahko mislite, da smo ga bili veseli. Pozneje, ko je že postalo snežno, pa je bil včerajšnji sneg še bolj moker kakor prvi. Začel se je tudi oprijemati zic in bila je velika nevarnost, da bo povsem zapetati usodo ljubljanskega telefona. Če bi bilo nekoliko hladneje in bi moker sneg začel zmrazovati, bi ne potrgal samo telefonskih žic, temveč najbrž tudi precej električnih prostih vodov.

Zvečer se je marsikdo veselil, da bo ponoči zapadlo vsaj pol metra snega. Po uradnih podatkih smo ga dobili samo 11 cm. Dopoldne smo se lahko prepričali na cestah, da je bilo še to dobroto preveč. Dopoldne smo imeli čast opaziti, da so začeli pobirati brozgo v Selenburgovi ulici. Večino ulic v središču je dopoldne pokrivala najfinejša brozga, ki so jo avtomobili brizgali po hodnikih in ljudeh. Kdor je hotel čez cesto, se ni smel dati brozge tudi v čevlji.

Hujših posledic pa ni bilo zaradi večerajšnega snega. Tudi zic ni nič več potrgal. Telefonski promet pa se seveda zelo tripi, ker je še vedno izključen okrog 800 naročnikov. Pomisliti je treba, da je sneg izključil 1500 aparatov, to se pravi tri četrtine. Popravila bodo končana v nekaj dneh.

čevlje je »kupil«

Ljubljana, 18. novembra. V neko veliko trgovino s čevlji je v torek popoldne okrog 3 stopil iz megle na ulici srednje star, spodobno oblečen gospod čez, da bi rad kupil par čevljev. Dasiravno je bilo tedaj v trgovini precej kupecov, so tudi gospoda takoj postregli in mu pokazali nekaj parov čevljev. Kupec se je slednjič odločil za par močnih čevljev z dvojnim podplat, ki jih je tudi pomiril ter vprašal za ceno. Odgovorili so mu, da stanejo 335 din, čemu se je kupec začudil, češ, da stanejo celo premoženje. Navzle temu pa se je odločil zanje. Gospod pa čevljev ni vzel s seboj, marveč je naročil, naj mu jih uro kasneje dostavi sluga v znano informacijsko pisarno v Tavčarjevi ulici, kjer ga bo čakal in kjer bo čevlje tudi plačal. V trgovini so seveda radi pristali na to, naka se je kupec prijazno poslovil in spet izginil v megle.

Ko se je sluga čez dobro uro pojavil v omenjeni pisarni, je kupec, ki je sedel v sosednjem prostoru brž obel prinesel čevlje, naka je stare zavil v papir, jih stisnil pod pazduho in stopil okoli pisarno na hodnik. Pred odhodom je dejal slugi, da se takoj vrne. V informacijski pisarni, kjer je imel kupec samo opravka mimogrede in ga tudi niso natančneje poznali, je ta naslednji hip vrzel na mizo pismo, nato pa se stopil ven in izginil v gosti megli. Sluga je šele čez nekaj časa radovedno pokukal v pisarno, kjer pa so tedaj že čitali pismo, ki ga je bil pustil tam kupec čevljev.

Preplašenemu slugi so sporočili, da ne bo nič s plačilom, zato pa so mu izročili pismo, rekoč, naj ga brž odnese v trgovino. Sluga je to tudi storil, popreje pa je še aktual izdeliti kupca, toda zaman. V pismu se je predstavil kupec kot Zvonimir S, star 51 let, rojen v D. M. v Polju, pristojen pa v Košanjevcu na Dolenjskem. Pisal je, da je invalid, ki ne prejema nikake invalidnine. »Zima je zima, jaz pa nimam dovolj denarja,«

RESITEV V POGLOBLJENI PROGI

Potres l. 1895 je za bil presekal kontinuiteto razvoja mesta. Prišlo je precej padno, da bi mogli Ljubljancem pravilno usmeriti novo gradbeno delavnost. Opranil se je načrt za preoprejanje Ljubljane po potrebi, katerega je izdelal Maks Fabiani. Predavatelj je pojasnil bistvo tega načrta, v katerem sta prvašnja strnjena rimejska koncepti in srednjeevropski tip. Mestni inženjer Jan Dufle je izdelal prvi regulacijski načrt leta 1897, po katerem je Ljubljana nadalje rasla. Pred svetovno vojno je pa urejal rast Ljubljane načrt arhitekta C. M. Kucha.

Po prevratu se je Ljubljana znašla čez noč med težkih gradbenih in regulacijskih problemov. Nastale so cele nove naselebine, medtem ko v okolica sta zrasli s mestom. Stari regulacijski načrt je popolnoma odpovedal. Nehrzdni razvoj mesta je bil svoj po vail Ljubljani lice raztrganega in neurčnega mesta. Nov regulacijski načrt je izdelal šele prof. Plečnik. Razvoj mesta je usmerjen proti zdravemu sevečenju delu Save. Železnica pa je ustvarila ta naravni razvoj in ga okrenila proti vzhodu. V razvoju mesta se je začela nevarna doba, ko so mesta obdani z obzidjem železniškega omrežja. S pogorjeli železnice bi bil omogočen spet naravni razvoj Ljubljane, ki se je has zaradi železnice moral pohabliti.

ZE JUTRI PREMIERA!

KINO SLOGA
Ganljivi roman poštvovalne in iskrene bratske ljubezni! Melodija polna strasti in melanholije! — Rezervirajte vstopnice v predprodaji!

»Pesem s ceste« v Mariboru

Maribor, 15. novembra. V nedeljo zvečer smo imeli premiero Schurekove igre s petjem in glasbo v treh dejanjih »Pesem s ceste«. Trojica cestnih muzikantov živi enakomerno življenje; hodi po cestah in dvoriščih vele-mesta, igra in peje svoje pesmi, ljudje jim mečejo z oken v papir zavite dinarje...

Zvečer pa se vračajo domov k svojem »dobremu duhu« Ani, ki jim gospodinj. V to enopisnost poseže muhasta usoda. Muzikant Kerol najde dragocen nakit in sedaj nam igra prikazuje vse preobrat ljudi, ki jih je vrgla iz vsakdanjega tira zavest, da so bogati.

Miško je saksofonist, vodja tria in lastnik stanovanja. V njegovih žilah je preveč ciganske krvi, da bi se mogel ustaliti. Videl je lepše čase in se ne more živjeti v svojo sedanjo žalostno usodo. Zaveš, da je sedaj »smešne«, je gibal vseh njegovih nepremišljenih odločitev. G. Najstvi se je v to težko vlogo globoko vživel in postavil na oder dovršen lik umetnika, ki se pusti popolnoma voditi od svojega temperamenta. Kristofa, harmonikarja, načelnika filozofa, od je vsele-žalostne trojice, moralčno in etično najtrdnjerejšega človeka, ki ima za vsak pojav v življenju razlago v svoji teoriji o elektriki. Je podal g. Košič zelo dobro. Tej dvojici se je dostojno pridružil g. Blaž s svojim violonistom Karolom, zapitim talentom, ki mu je edina tolažba steklenica ruma. Vsa ta trojica se je odlično vžvela in tvorila res dobro celoto. Ti trije muzikantje bi tudi na vsakem drugem oderu dosegli velik uspeh.

Kot gost je sodelovala v vlogi gospodinj. Ane gđ. Vladoša Simčičeva. Vloga »dobrega duha« teh vandrovkov nudi mnogo možnosti pogodi res karakteren lik, ki jih pa naša »mamica« in vseh izrazil. Njen lik žene, hrepence po domu, po toploti, vse razumevajoče in vse odpustajoče, je bil nekoliko medel. Ako bo debutantka dogledna v spoznanju, da je vsak napadek odvisen od večnega učenja in samovzgoje, potem bomo z njo dobili še zelo dobro igralko.

Mlado »pešpetivo« vlogo Kati je prav prepričljivo predstavljala gđ. Starčeva. Tudi g. Košič (gumjar Konrad) in Crnopravi (stražnik) sta po svojih močeh pripevala k uspehu.

Delo je prav posrečeno postavil na oder režiser g. Beter Malec. Uspele pevске vlože je sestavil g. Kap. J. Jiranek.

Predstava, ki je nad pričakovanje dobro uspeša, tvori nov višek v letošnji dramski sezoni. Zato tudi občinstvo, ki je do kraja napolnilo gledališče, ni štedilo s priznanjem.

Iz Celja

—c Slavia Jugoslavija. Na igranju Jugoslavije pri Sp. Lanovzu se bo prišla v nedeljo 21. t. m. ob 10.30 prijateljska nogometna tekma med SK Slavijo iz Maribora in SK Jugoslavijo iz Celja.

—c Umrla je torej jutraj v ljubljanski bolnici v starosti 30 let ga. Miljena Kožuha, roj. Preleberjeva, soproga geometra g. Borisa Kožuha v Celju. Truplo pokojne, ki zapuška soproga in leto dni starega sinčka, bodo prepeljali v Celje. Pogreb bo v petek ob 18. v mrtvašnici na mestnem pokopališču. V celjski bolnici je umrl v sredo 57-letni občinski revež Jože Vuga s Planice pri Kaobju.

—c Zveza je padel 17-letni hlapec Franc Kovše z Laške gore pri Zrečah. Pri padcu je zlomil levo roko. Zdravi se v celjski bolnici.

—c Tatvine v bolnici na sejmju. Pred tričlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjala v torek zaradi tatvine 49letna Marija Friševa, delavka iz Lukovca pri Boštjanu. Friševa je cigankinske rodu iz Gorkolovskega in živi pri 70letnem Josipu Rožmu, s katerim ima pet nezakonitih otrok. Friševa je v času od 23. junija 1936 do 9. maja t. l. ko se je štrikrat zdravila v javni bolnici v Kr-

skem, utrpela v bolnici poškodbe, poškodbe in jedine poškodbe v vrednosti okrog 1.000 din. Letos 22. junija je na sejmju v Sevnici izmaknuta Francu Suču s plačila 80 din vredne nove gosposke kopalne obleke, kupaču Janju Rachu s gosposke dvojne nove hlače vrednih 600 din, Ivanu Bartolu pa jesen plitkih na vino in platno kopalno. Obstaja sum, da se je Friševa stalno bavila s sejmjskimi tatvinami, kar je že šest drugih sejmjskih in občinskih gospodinj štetih predmetov, ki so bili zaplenjeni pri Friševi, nekaj svojih stvari, ki so jim bile poigrane na sejmju v Sevnici. Friševa, ki je večino tatvin priznala, je bila obsodena na 1 leto in 3 mesece strogega zaporu in izgubo državnih pravic za dobo 5 let.

—c O prvem postanku življenja na sejmju bi predaval v petek 19. t. m. ob 20. na ljudskem vseučilišču v risalnici mešanske šole univ. prof. dr. Boris Gamnik iz Zagreba. Predavatelj, ki je Celjanom že dobro znan, bo pojasnjeval svoje izvajanje z mnogimi lepimi slikovitimi slikami.

—c Napad in nesreča. V ponedeljek je delavec Ivan Deberšek na Zg. Hudinji pri Celju v prepriju napadel svojega soproga, 41letnega cinkarinskega delavca Franca Lesarja ter ga zabel z nožem trikrat v levo dlan in enkrat v ramo. Istega dne se je ponesrečil 28letni posestnikov sin Franc Marovi v Gornjih Gorah pri Braslovcah. Pri delu ga je udaril hloď s tako silo, da mu je zlomil spodnjo čeljust. Poškodovanca se zdravi v celjski bolnici.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 18. novembra: Julij Cezar. Red Četrtek.

Petek, 19. novembra: ob 15. uri: Pesem s ceste. Ljudska predstava po globoko znanih cenah od 14 din navzdol.

Sobota, 20. novembra: Firma. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

Nedelja, 21. novembra: ob 15. uri: Pastirček in princeska. Izven. Ob 20. uri: Simkovi. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 18. novembra: Linda di Chamounix. Red B. Gostuje gđca Zvonimira Župečeva.

Petek, 19. novembra: zaprto.

Sobota, 20. novembra: Gorenjski slavček. Slavnostna predstava v proslavo 100 letnice rojstva skladatelja Antona Forsterja. Zvišane operne cene. Izven. Nedelja, 21. novembra: ob 15. uri: Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Znižane cene od 24 din navzdol. Ob 20. uri: Seviljski brivci. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

Iz Trbovelj

— Za brezposelne rudarje. Občina Trbovlje je prešla te dni od ljubljanske delavske zbornice odnosno od izseljeniškega referenta banke uprave v Ljubljani obvestilo, da obstoji možnost zaposlitve večjega števila brezposelnih rudarjev v nekih rudnikih v Belgiji. V poštev prihajajo samo brezposelni rudarji v starosti od 25 do 40 let. Zasluzek bo znašal za vsakega približno 38 belgijskih frankov, za kopače pa okrog 48 belg. frankov, lahko pa se zasluži tudi več. Odkodnina za stanovanje znaša za oženjene delavce 20 do 30 belg. frankov mesečno, za samske delavce pa, za katere je stanovanje dovolj na razpolago, sorazmerno manj. Da se lahko primerja, kako so cene prehrani v Belgiji omenjamo, da stane kg kruha 2,30 belg. franka, za katerega kurz je 1,50 din. Samski delavci dobe tam hrano za 18 do 20 frankov dnevno. Potne stroške plača zaenkrat sicer podjetje, vendar jih bo po pozneje od zasluška odtegnilo. — Občina Trbovlje ne priporoča, da bi se pripravljali za Belgijo še zaposleni rudarji, vsaj ne, v kolikor morejo v domovini računati s stalno zaposlitvijo in primernim zaslužkom, ker se nimamo z Belgijo recipročne pogodbe za starostno zavarovanje rudarjev. Prijave sprejema občinski socialni urad, kjer bodo zainteresirane zvedeli vse potrebno.

— Živilski trg je bil v sredo, četrto, je bil plačilni dan, le slabo založen. Kmetje so očividno mislili, da je bil plačilni dan že v soboto, zato so večnoma izostali. Le nekateri so pripeljali jabolka, krompir, repo in korenje, ki pa so imeli isto ceno kot zadnji sredo. Pač pa je bilo precej kmetov, ki vodijo očividno težo evidenco o delavskih plačilih dnevih v revirjih. Prinesle so v kobarah srovo maslo, ki so ga ponujale po 24 din kg, jajca, ki so bile danes že zopet po 1 din komad, petelin po 28 din, kokoši po 24 do 27 din, piščanci po 12 do 14 din komad, jabolka po 2,50 din kg, hruške po 3 din kg, kostanj po 2 din liter, orehi po 5 din liter itd. Na trgu je bilo tudi precej zelja, ki pa je ohranilo staro ceno, t. j. 1 din kg.

— Plazovje na Dobrni. Zadnje deževje je zopet sprožilo plazovje pod Retjem, ki je bilo v premiku že v letošnji pomladi. Plazovje se je sicer zaenkrat ustavilo, vendar so pa odkopava dela tako ovirana, da bo podjeje Dukič, ki tam obratuje, primorano omejiti obrat. Radi tega je že danes odpovedalo večjemu številu delavstva delo. Kakor kaže, bo nekaj teh delavcev dodeljenih k drugim delom in če bo nastopilo ugodnejše vreme, da bo odkop omogočen, bo delavstvo po vsej priliki znova našlo tam zaposlitev.

— Urbanč v Trbovljah? V nedeljo jutraj okrog 6. ure je šla žena delavca Zidarja, ki stanuje na Terciji, k jutranji maši. Pri koloniji »Dom in vrte« tik hise g. Beša, je skočil iz struge potoka neki moški, ki je sunil Zidarjevo v prsi ter ji iztrgal ročno torbico iz rok in nato zopet skočil proti strugi Trboveljske, kjer je izginil. Ker je bila še tema, 'opova ni mogla spoznati, bila pa je tudi tako prestrašena, da ni mogla klicati na pomoč. V torbici je imela nekaj nad 100 dinarjev, ker je hotela plačati pri mesarju meso. Zadevo je takoj javila oračništvu, ki so storili

že na dan. Ali je to možno dvojnič zločinca? Učenci, ki imajo menda tudi v Trbovljah nekaj, da se bole razvijajo. Tudi bo kakim takim krepko prištrikani parni, da se ne razbuhotijo v paklene latve in roparje. Morda bi pa ne bilo brez upanja, če bi se ob priliki napravila v naši dolini kaka večja varnostna rastja, da bi se ugotovilo, kdo je res pravi brezposel, ki ne more dobiti dela in kdo je poklen delavski in postopač, ki se mu ne ljubi delati, pa čenidi se mu nudi in se je vrba tega priklati iz drugih krajev v Trbovlje, kjer živi ob dobrostnosti prebivalstva naše doline. Takim ljudem bo treba povzeti vso pozornost.

Beležnica

KOLEDAE

Danes, Četrtek, 18. novembra katoličani: Ogon

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Vest človeštva — Emile Zola

Kino Ideal: Caričin ljubimec

Kino Sloga: Ramona

Kino Union: La Bandera (Zastava)

Kino Moste: Pesem za Tebe (Jan Kle-pura)

Splošno žensko društvo: predavanje prof. Apice Černejeve, »Vzroki odtujevanja otrok in staršev« ob 20. na sentjakovski soli

Slovensko planinsko društvo: »Naši planinariji v Franciji« ob 20. v dvorani Delavske zbornice

Predavanje g. dr. Vrančiča »o pokojniškem zavarovanju trgovskih nameščencev« ob 20. v beli dvorani hotela Union

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrseva cesta 6, Hovevar, Celovška cesta 62, Gartsus, Moste — Zaloška cesta.

Izpod sita

Včeraj teden smo priobčili žalostno sliko iz življenja ljubljanskih revežev v barakah. Čez nekaj dni se je oglasila neka precej skromno oblačena gospa. Prišla je vprašati po naslovu nesrečnih stanovalec barake št. 103, češ, da bi jim rada po svojih skromnih močeh pomagala. Danes je pa prešla naša uprava dopisnico, na kateri ji sporoča upokojena učiteljica ga. Poldka Bavdkova na Vinici pri Črnomlju, da pošlja 100 din za ubogo ženo, ki ima bolnega moža, s katerim živi žalostno življenje v baraki št. 103. Zelo žalostno je za Ljubljano, pravi, da trpi tako veliko rano na sebi. Poskrbite, prosim, da pride ta denar čim prej v barako in sporočite gospe, da ji bom decembra zopet poslala.

Ob tem svetlem žarku v našo mračno vsakdanost se mora človek zamisliti, če le ima še kaj človeškega v sebi. Kako lahko in hitro bi bilo odpravljeno pri nas vse gorje, da bi ne bilo več lačnih in raztrganih revežev, ne bosih, prezebajočih otročkov in obupanih mater, če bi utripala v prsih premožnih ljudi tako zlata srca, kakor je srce te upokojene učiteljice. Od svojih ust si je odtrgala stotak, da olajša budo najbednejših, in v decembru si bo zopet odtrgala od ust, da pokaže z dejanjem ljubezen do bližnjega. Samo taka srca morejo prekrvati svet, samo po taki poti bi se moglo človeštvu rešiti iz vedno strašnejšega vrtilca razredne borbe in krvavih socialnih revolucij. Če bi se resnična plemenitost pri nas cenila in upoštevala, bi morali priznati gospe Poldki Bavdkovi najvišje odlikovanje. Naj nam v svoji skromnosti ne zameri teh besed.

Iz Maribora

— Vprizoritev dr. Snuderlovih »Lopov-since«. Gledališka uprava se je odločila, da v okviru Umestnostnega tedna vprizori dr. Snuderlov ciklus treh enodejank »Lopov-since«. Ta predstava bo namesto Potrobove »Krdlove kmelije«, ki je zaradi nepremagljivih ovir ni mogoče vprizoriti.

— Komisija na Glavnem trgu. V torek uopolnne se je sestala na Glavnem trgu posebna komisija banke uprave in mariborske mestne občine, ki je razpravljala o razidavi poverga dela Glavnega trga. Zlasti je bilo aktualno vprašanje gradnje velike palače Vojzajne zavarovalnice, ki bo stala med Bergovo hišo in državnim mostom.

— Nov stanovanjski blok v Mariboru. Nedavno je bila v Mariboru pokrenjena akcija za gradnjo stanovanjskih hiš ob Dravi med Glavnim trgov in Usmjarsko ulico, s tem bi nasljal tam strnjeno stanovanjski blok. Te dni je predložena načrte pregledala komisija banke uprave in gradnjo tega stanovanjskega bloka odobrla.

Kdor v poslu srečo pričakuje,
naj v našem listu oglašuje!

DNEVNE VESTI

— Dobava železniških pragoz. Državni odbor za nabavo je oddal licitacijo za nabavo železniških pragoz. Po sedežih tvrdki je razdeljena dobava takole: Hrvaška 47,57%, Bosna 29,08%, Slovenija 15,20%, in Srbija 8,15%. Od ponudbenih količin bo prevzetih od tvrdki iz Hrvaške 80, iz Bosne 92, iz Slovenije 85 in iz Srbije 83%.

— Tožba vpokojenega generala Joksimca Gajca. Poročali smo že, da toži bivši komisar Udruga rezervnih oficirjev vpokojeni general Joksimc Gajec državo za 135.000 din, ker je bil 27 mesecev komisar in pravi, da mu gre to plačilo za njegovo delo. Včeraj se je obravnava nadaljevala. Po svojem zastopniku je Gajec predlagal, naj se zaslusijo kot priče bivši notranji minister Žika Lazarić, bivši pravnik Beograda Manojlo Lazarević in vpokojeni kasacijski sodnik Andra Dimić. Zastopnik države se je protivil temu, češ da je po drugih okoliščinah dognano, da Gajec ne gre nagrada. Sodisce je po daljšem posvetovanju zavrnilo Gajcevo zahtevo. Razsoda bo dostavljena strankama v osmih dneh.

— Milan Radosavljević opravičen. Veliko pozornost je vzbudila v naši javnosti vest, da je bivši predsednik Udruga rezervnih oficirjev Milan Radosavljević opravičen. Sprti smo poročali o obravnavi proti njemu in njegovim sobotnikom, dokler niso poročili o zaključku obravnave izostala. Včeraj je bila pa izrečena sodba, po kateri je Radosavljević kot rečeno opravičen. Sodisce je zavrnilo obtožbo državnega tožila proti Radosavljeviću, Bogiču, Simiću, Lešterju in tovarišem, češ da so bili funkcionarji privatne ne pa javne organizacije. Udruga rezervnih oficirjev je po tolnačenju beograjskega sodišča privatna organizacija. Zato upravne oblasti tudi niso bile upravičene dvigniti obtožbo proti bivši upravi Udruga in ohraniti proti posameznim njenim članom. To pravico bi imela sama uprava udruženja, ki se pa v zakonitem roku trih mesecev ni poslužila. Državni tožilec se s to razsodo ni zadovoljil in je prijavil revizijo. Radosavljevićeva afera torej še ni končana.

KINO SLOGA
Na splošno željo podaljšamo film
»RAMONA«
prekrasna ljubavna epopeja. Film v naravnih barvah!
Nemški dialog! Nemški dialog!

MATICA
Hočemo, da vidi vsa Ljubljana naš film
»VEST CLOVEŠTVA« — EMILA ZOLA
Zato danes predstave po znižanih cenah
Din 3.50 in 6.50

UNION
Prekrasni film francoske umetnosti
LA BANDERA
(Zastava)
V glavni vlogi Anna Bella
Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

— Božična drevesca iz Jugoslavije v Egipt. Sarajevska trgovska zbornica je dobila iz Kaira pismo, v katerem prosijo neki trgovci naj mu sporoče, če bi mogli nakupiti v Jugoslaviji večje množično božičnih drevesc za Egipt. V Egiptu živi mnogo evropskih izseljencev, ki bi imeli radi za božične praznike doma božična drevesca.

— Zanimiv izum mladega strojevodje. Mlad strojevodja Petar Kordić iz Pakraja je izumil napravo, s katero bo rešeno vprašanje kako igrati krivdo strojevodje kadar se pripeti nesreča na železnici. Naprava beleži vse signale lokomotive in služi v dokaz, da se je strojevodja točno držal predpisov. Preko brzinomera beleži napravo vsak signal, ki ga da strojevodja.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo vreme. Včeraj je deževalo in snežilo v Ljubljani, Mariboru in Zagrebu. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 13, v Skoplju 9, v Beogradu 8, v Mariboru 4, v Zagrebu in Sarajevu 2, v Ljubljani 1.4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 756.3, temperatura je znašala 0.2. Do davi je padlo v Ljubljani 11 cm snega.

— Strupeno meso v prodaji. Nekemu posestniku v mošćanskem okraju je pred dnevi obolela krava za vrančnim prisadom. Namestu, da bi bojno kravo prijavil, je je lastnik na tihem zaklal in prodal meso po nizki ceni sosedom in drugim strankam. Da je bila krava bolna, se je zvedelo med sosedmi šele pozneje, narkar sta bila obveščena policija in magistrat, ki sta uvedla strogo preiskavo.

— Zaljubljeni fant zaklal svojega tekmeča. V prekmurski vasi Šišku sta bila 20-letni Ivo Feher in 22-letni Josip Pavel zaljubljeni v hčerko bogatega posestnika Martina Žizka. Dekletu je bil bolj všeč Ivan. V sredo zvečer so luščili žizkovi bučna rma in pomagat sta jim prišla tudi oba fanta. Okrog polnoči so jeli sosedje odhajati in med prvimi je odšel Josip, kmalu za njim pa tudi Ivan. Josip je počakal svojega tekmeča za sosedovo hišo in ga osemkrat zabodel z nožem, da je kmalu izdihnil. Ubijalec je odšel potem domov in ko je poveljatelj je povedal materi kaj je storil. Končno se je napotil k orožnikom, ki so ga pa že med potjo aretirali, ker so bili že obveščeni o njegovem zločinu.

— V Dubrovniku imajo še letovištarje. Letos v oktobru je bilo v Dubrovniku več letovištarjev nego lani. Letos jih je bilo 1820, lani pa 1483. Še zdaj je v mestu okrog 160 gostov.

— Pri nas v Ljubljani, v Avstriji pa prijet. V noči na 11. t. m. se je drzen vlomilec splazil v občinski urad v Selnici ob Dravi in odnesel 3000 din. Vloma je bil osumljen 25letni ključavničarski pomočnik Ivan Vuntara, ki so ga šele 10. novembra izgnali iz Avstrije s pristilnim listom. Odšel je v Selnico, ki je njegova domovinska občina in kjer so mu dali 20 din podpore. V uradu je dejal, da gre v Maribor za služnikom, a v resnici se je šele iste noči vr-

nil in vlomil v občinsko blagajno. Takoj nato jo je popihal spet v Avstrijo. Sled za njim je vodila do meje in zato so orožniki obvestili oblasti. V Lučah je bil Vuntara res že naslednjega dne aretiran. Izročili so ga sodišču.

— Žena je ubila moža. V Donjem Miholcu na Hrvaškem se je odigrala pretresljiva zakonska tragedija. 21 letna Janja Fading je sklenila ubiti svojega moža, ker je zelo grdo ravnal z njo. V ponedeljek sta se zadnjič sprla in mož jo je hotel udariti s sekiro. Žena je pa vzele iz omarice samokres in ustrelila moža, ki se je takoj zgrudil mrtve.

— 40 let stari ženi raste novi zob. Neki 40 let stari ženi v Brezi v Bosni so začeli rasti novi zobje. Imela je samo še nekaj zob in ko je začel eden toleti, je odšla k zobozdravniku, ki ji ga je izdrl. Bil je pa zelo presenečen, ko je opazil pod njim nov zob. Pregledal ji je čeljusti in ugotovil, da ji raste še več novih zob.

KINO SLOGA

NA SPLOŠNO ŽELJO PODALJŠAMO
— TODA SAMO SE DANES

RAMONA

Iz Ljubljane

— Včerajšnji živalski sejum. Goveje živine ni bilo mnogo naprodaj. Volov je bilo samo 58. Kupčija je slabo cvetela, saj so prodali samo 12 volov. Prav toliko je bilo prodanih krav, naprodaj jih je pa bilo 53. Tel je bilo na sejumu 20, prodali so jih 15. Tudi prašičev za zakol mesarji mnogo ne kupujejo na ljubljanskem sejumu. Naprodaj je bilo 21 prašičev, prodanih je pa bilo samo 6. Zelo mnogo je bilo naprodaj prašičev za rejo, in sicer 356, prodali so jih 172. Malo je bilo sklenjenih kupcij v oddelku za konje. Naprodaj je bilo 123 konj, a prodali so jih le 28 in še od teh 12 za zakol (za Dunaj). Cene so nespremenjene.

— Iz stavbna dela in mraz. V torek, ko je prvič pritisnil obutneški mraz, je bila že nevarnost, da bodo morali končati mnoga stavbna dela, ker je mraz zatrpaval pri zidanju. Letošnja stavbna sezona se je nekoliko bolj razvila šele jeseni in več večjih stavb še ni pod streho. Če bi se stavbna sezona morala končati že zdaj zaradi mraza, bi utrpela podjetja velika škoda delavstva bi pa moralo zelo zgodaj iskati grenak kruh nezaposlenosti. Nezaposlenost je sedaj še celo večja zlo kakor v času priznane krize, ker je socialno škrbivo slabše organizirano. Vendar kaže, da bo nastopilo lažje vreme in da se delo na stavbah še ne bo kmalu ustavilo.

— Iz Otvritveno predavanje XVIII. sezone. Društvo »Soča« v Matice v Ljubljani, popularna ljudska univerza, bo otvorila v soboto 20. t. m. v salonu pri »Levu« ob 20. uri zvečer XVIII. predavateljsko sezono. Ta večer nastopi naš priznani in odlični predavatelj g. prof. dr. Alojz Zaklarič s temo: »Prirodoslovni temelji nemškega nacionalnega socializma. Predavatelj bo povedal, kako so vplivali prirodoslovni nauki na postanek in razvoj onega mišljenja, ki je danes v Nemčiji uradno priznana in propagirana. Pokazal bo, da današnja nemška zakonodaja sioni na nauki, ki so v preteklem stoletju izšli iz krogov znanstvenikov, pa so po prevzemu oblasti po Hitlerju dobili videz izraz v vsem nemškem življenju. Nemčija raz v podedovanju dobrih lastnosti nemških sonarodnjakov rešitev nemškega naroda pred poginom in smrtjo. Zato skrbijo za čimvečnejše raznožjevanje onih narodnih slojev, ki pripadajo dobrim rasam. Znanje protizidovsko stališče bo poskušal razsvetliti in pokazati, v koliko je nemški narsizem znanstveno utemeljen. Vse to so vprašanja, o katerih si moramo biti tudi Slovenci na jasnem. Tema je zelo aktualna in zanimiva, zato vabimo vse »Sočane« in naše prijatelje, da se potoštevijo udeležijo tega predavanja. Vstop je vsem prost!

— Iz Oiroci. ki so bili izbrani za sodelovanje pri mladinski predstavi »Pastirček in princeska«, naj se zglasijo jutri v petek ob 19. uri zvečer v dramskem gledališču, kjer bo generalna vaja za predstavo.

— Iz Odsek brezposelnih učiteljskih abiturientov pri sekaciji JUU v Ljubljani sporoča vsem tovarišem in tovarišicam, da bo 21. t. m. ob 9. v prostorih sekcije v Franciškanski ulici 6/1, širša sekcija. Na programu so razgovori o bodočem delu, o akademiji in o tečaju za umetno slikanje na les, ki ga priredi odsek pod strokovnim vodstvom g. ravnatelja Novaka. Radi važnosti dnevnega reda in še posebno radi tečaja se naj te seje vsak tovarš in tovarišica sigurno udeležijo!

— »Kofevje v preteklosti in danes« je snov predavanja, ki ga priprade združene ljubljanske CM podružnice dne 22. novembra (v ponedeljek) ob 20. uri v mali dvorani Filharmoničnega društva (Kongresni trg). Predaval bo profesor g. Janko Kumer, ki bo pojasneval temo s pastirski skiptičnimi slikami. Vstopnine ni. Ker mora zanimati to predavanje vsakega zavednega Slovenca, pričakujejo prireditelje obilne udeležbe.

— Vsem društvom in organizacijam v Ljubljani. Mesno poglavarstvo sklicuje setanek glede proslave državnega praznika 1. decembra. Setanek bo v soboto 20. t. m. ob 17. uri v veliki magistratni dvorani. Na setanek se vabijo zastopniki vseh narodnih, prostorskih, telesno-vzgojnih in gasilskih društev. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

— Društvo »Tabore«. Drevi ob 20.30 redni članski sestanek. Važne društvene zadeve.

— Iz Predavanje SFD bo drevi ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Preko 100 diaprojektiv bo pokazalo lepote francoskih Alp, katere so obiskali letos naši planinci, da se vadijo v vzponih v ledu in snegu. Kar naj bi bila priprava za kampažo udeležbo na slovenski ekspediciji v inosensko gorovje. Predavatelj gg. Hvastja, dr. Mrak in dr. Potocnik nam bodo pripovedovali o svojih turah v Dauphine. Vstopnice so na razpolago do 18. ure v društveni pisarni ter od 19.30 dalje pred predavalcem. Planinci, pridite, da čujete zanimiva poročila svojih tovarišev.

— Iz Sestanek četnikov. Jutri, 19. t. m. ob 20. občinski članski sestanek »Udruga četnikov«, pododbor Ljubljane, s predavanjem, v društvenem lokalu Prečna ulica 6. — Prijatelji, ki se zanimate za naš pokret in šelite pristopiti, dobrodošli!

— Iz Mili Bichen izvršeno zabava obiskovalce šentjakobskega gledališča. Ogledje ni zabavno veseligr »Kdo je papa?« (Bichen), ki jo ponove šentjakobski deatid in neprekidno poslednji v nedeljo 21. t. m. ob 15. kot popoldansko in ob 20.15. kot večerno predstavo. Naimejli se boste do sol. Ker je bila tudi zadnja predstava polno zasledena, si preskrbite velopnice že v predprodeji. Pribadno soboto se vpiševi domaća dela, Jožeta Kranjca veseligr »Skedenj«.

— Iz Papiga plava je bila. Bleiweisova cesta 18/11 levo.

— Iz Včeraj je bila izgubljena v pesaji nehotenika okrog 16. moška rokavica iz jelenove kože. Posten reditelj naj jo izroči v trafiki istotam.

— Iz Prijeta pustolovka. Na glavnem kolodvoru je bila včeraj aretirana 25-letna Neža Moretti, ki so jo že dolgo zasledovali. Morettijsva se je nastanila nedavno pri neki stranki v kolodvorskem okraju in se udejala prostituciji. Iz Ljubljane je bila izgnana že pred leti, a je sedaj živela tu pod imenom Rafaela Marinko.

— Iz Opozorilo vsem voznikom s konjsko prego. Do nadaljnjega je prepovedano vsa vozovni tranzitni promet po Subitovi ulici ob Bleiweisove ceste do Levstikove ulice in po Levstikovi ulici od Subitove ulice do Erjavčeve ceste. Mesina občina je postavila na križišču Bleiweisove ceste in Subitove ulice in Križišču Erjavčeve ceste in Levstikove ulice primerne značke z napisom »Vozovni tranzitni promet prepovedan«.

— Iz Dva karavana. Na Celovcu c. v šiški, nasproti Hočevarjeve lekarne je prišlo snodi do hudega karavnola med vozom elektricne železnice ter tovornim avtom. 48-letni napnu vozniku moštru Ivanu Bitencu, ki si je jeseni sezidal hišo v Podgori pri St. Vidu, je zmeškalo levo roko in so ga reševalci odpeljali v bolnico. Moštro je bil poškodovan tramvaj, nekaj škoda pa je tudi na tovrnem avtomobilu. Kako je prišlo do nesreče, bo ugotovila preiskava. Precej huda karavnola se je pripetila snodi okrog 17.30. tudi v Viskarijih, na vogalu hiše, kjer se odcepi banovinska cesta od glavne ceste. Tamkaj sta trela tovorni avto prevoznika Mraka iz Loga v Poljanjski dolini ter osební avto zakopnika mlevskih izelkov g. Kreka, brata ministra brez listine. Človeških žrtev sicer ni bilo, pač pa sta se hudo poškodovali obe vozili.

— Iz Prijet zaradi tihotapstva. Včeraj so prijeli policijski organi neke v mestu 48 letnega posestnika in bivšega železničarja Ivana K. Na Ivana so bili varnostni organi opozorjeni že prej, češ, da se peša s tihotapstvom. Ko so ga včeraj prijeli, so res našli pri njem 60 vžigalnikov, zavojček kreslinih kamencov in pa več kosov fine svile. K. je bil izročen carinskim obistvom, nato pa se bo moral zagovarjati še pred sodiščem.

— Iz Plasi in zračnico je ukradel. Mehanič Ivan R. je včeraj popoldne zagledal v neki veži na Bleiweisovi cesti žensko kolo, last Tereze Škrbčeve. Ivan je hitro skočil v vežo in snel s kolesa plašč ter zračnico. Imel pa je smolo, kajti preden je izginil iz veže, ga je opazil neki stanovalc iste hiše in ga izročil stražniku.

SOKOL

— Medvođe. V nedeljo 21. t. m. ob 16. uri bo goslovni aglini dramski osek Sokola iz Trčita v Sokolskem domu v Medvodah z Nušičevo komedijo U. J. E. Z. Opozarjamo naše občinstvo na to vpraševje, posebno še zato, ker je izredno zabavna in vesela ter se še ni igrala na slovenskih odrih. V nedeljo 14. t. m. so naši igralci ponovljali K. Meškovo »Mater«. Dobro se podali svoje vloge, žeteli pa bi bilo, da večkrat pridejo na oder domača dela. V teledvadnici se pridno pripravljamo za proslavitev 1. decembra z akademijo, pa tudi sicer se rrecej dobro gibljamo. S programom petletke se dobro pripravljamo. Te dni smo zasadih lipe okrog našega doma. Zamisel trobentaškega zbora pri župi je padla pri nas na rodovlna lla. Ker nimamo merenov, bomo potrali pri tlanih postavljen »trobentaški dinar«, ki ga nam nihče ne održe. Svetujemo društvom, da nas posnamejo. Zdravo!

— Sokol I. Ljubljana-Taher obvešča svoje članstvo, da je umrla naša dolgoletna članica sestra Franja Šnej. Pogreb blagopokojne sestre bo v petek 19. t. m. ob 14. uri v zavetišču sv. Jožeta na Vidovdanski cesti k Sv. Križu. Obšla civilna s sokolskim znakom.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklci, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

PAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

PRILIKA
ugodnega nakupa trenčkotov, hubertusov, obleke, perila itd.

PRESKER
Sv. Petra cesta 14.

KUŠIJE

IZPOSODILO
VINOGRAD

Alejo Andrievic
Št. 2 — Gregančičeva 5

Človek nikoli vsega ne ve.

Mnogi ljudje si sicer zjutraj čistijo zoba, toda predno gredo spat pozabijo na to za zdravje važno delo. In vendar je temeljito čiščenje zob zvečer važnejše kot zjutraj. Sicer se začno ostanli hrane med zobmi kisati in povzročijo zobno gnilobo (karies), ki se je usak boji. Zato zjutraj kot prvi in zvečer kot zadnje Chlorodont.

Domati proizvod.

Chlorodont

S sekiro pobil svojo dobrotnico Nenaden napad v šiški — Gospa Avgušlina Smerkoljeva težko ranjena

Ljubljana, 18. novembra
Včeraj popoldne je bila v Frankopanski ulici napadena ga. Avgusta Smerkoljeva, mati 12 otrok in tudi pred leti umrlega mladega gledališkega igralca Smerkolja. K nji je prišel na obisk njen daljnji sorodnik, 34-letni brezposelni Zdravko Kariž. Pod pazduho je imel sekiro in daljšo vrv za obžanje perila. Ga. Smerkoljeva, pri kateri se je večkrat oglašil in ga je tudi podpirala, ga je vprašala kaj želi. Rekel je, naj mu da pismo, ki je prispelo zanj od tujke legije in ga je sprejel njen sin Slavko. Smerkoljeva mu je odgovorila, da nima pisma in da tudi Slavka ni doma. Kariž je prosil gospo, naj mu da kozarec vode. Smerkoljeva mu je dala skodelico češ, naj si natoči vode pri vodovodu. Kariž je res stopil k vodovodu, se vrnil in se zahvalil. Takoj nato pa je dvakrat zamahnil s sekiro na nič hudega slutečo Smerkoljevo, ki se je okrvavljena zgrudila. Med padcem je preprnila nase skodelico vode. Imela je še toliko moči, da je zlezla do vrat in jih zaklenila. Kariž je namreč takoj po zločinu pobegnil.

Smerkoljeva je začela klicati na pomoč. Prijeteli so sosedje, ki jim je odprla vrata. Nudili so ji prvo pomoč, nato pa obvestila sina dentista Leopolda, narkar so gospo pre-

peljali v Leonišče. Zdravniki so ugotovili, da je bila udarjena z usesom sekire po glavi in da je lobanja nad levimi sencí nekoliko počena. Rano so ji zašili in zdravniški upajo, da bo poškodbo, če ne bo komplikacij, prebolela.

Kariž se je smojel sam javiti na policiji in davi so ga zasliali. Star je 34 let in je doma iz Trsta. Zatrjeval je pri zaslišanju, da prav za prav ne ve, kaj je storil. Ko so mu pa pokazali najdeno sekiro, s katero je zamahnil po glavi stare gospe, se je naenkrat vsega natančno spomnil in dejal, da je bil na Smerkoljeve jezen, ker so ga nedavno izročili policiji. Takrat so namreč Smerkoljevi res zahtevali Karižovo aretacijo, in sicer zato, ker je vzel ključ od vrat neke shrambe. Čim je Kariž ključ vrnil, so ga na policiji izpustili in je prišel po stari navadi pohajkovati. Tudi je trdil, da mu pri Smerkoljevih skrivajo poziv, naj se javi v francosko tujsko legijo. To pismo je Kariž večkrat zahteval in bil je prepričan, da mu ga skrivajo. Smerkoljevi pa nobenega pisma nimajo.

Na policijo so prišli na podlagi Kariževega pripovedovanja do zaključka, da Kariž ni pri zdravi pameti.

— Očistilji, ali že veste, da pripravila sokolski gledališki oder na Viču vlezabavno komedijo »Karijera kanelista Winzigas, ki jo bodo vsiki igralci vprizorili v soboto 20. in v nedeljo 21. t. m. vsakokrat ob 20.15. Vsi ljubitelji duhovitih dvotipov in zdravega neprilipenega humorja bodo prišli popolnoma na svoj račun. Režija je v spretnih rokah br. Justina. Sokolsko dlanstvo in prijatelji društva bratsko vabljenei.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 18. novembra.
Včeraj se je vršila v policijskem okolišu temeljita racija, pri kateri so sočelovali donalja vsi kriminalni organi in veliko število uniformiranih stražnikov. Do večera so spravili pa policijsko upravo in v zapore v bivši septentrični vojašnici okrog 55 pustolovec, postopačev, tatov in projakov. V zapore je spravila policija tudi več vlačugaric, ki so se priplele v Ljubljano iz južnih krajev, so pa med njimi tudi kmečka dekleta, ki so zabredla v slabe družbe. Na policiji danes aretirane in aretiranke prino zaslišanju. Nekaj grešnikov so že izročili sodišču, večino pa pošljejo v domovinske občine.

Policija je prišla v zadnjem času na sled držnim tatvinam na mestni klavnici, kjer se je kradlo kar na debele. Že pred dnevi je bilo aretiranih več oseb, ki so obnašale meso s klavnice, včeraj pa sta bila zopet prijeta dva mesarska pomočnika, o katerih je ugotovljeno, da sta obojaka iz klavnice velike kose ukradenega mesa. Tatovi so prodajali meso raznim gostilnam, pa tudi privatnikom, seveda pol ceno. Sedaj je uvedena stroga preiskava.

Na Vilharjevi cesti je včeraj stražnik nalezl na tri brezposelne, ki so potiskali ured seboj vozček, na katerem je bilo okrog 500 kilogramov starega železa, med katerim so bile cele traverze. Stražnik jih je seveda prijel, vendar sta se mu dva iztrgala in mu je ostal v rokah le 27 letni Ivan Zagradec iz Ljubljane. Zagradec je na policiji priznal, da je s tovariši ukradel traverze in ostalo železe na dvorišču Stavbine družbe.

ŠAH

— Kvalifikacijski turnir LSK. Pred dnevi se je začel kvalifikacijski turnir LSK, ki ima namen izločiti igralce, ki se bodo udeležili v kratkem jubilejnega mednarodnega turnirja, o katerem smo že poročali. Na turnir se je prijavilo 12 igralcev, ki so bili takole izbrani: Gerzinić, dr. Valentinčič, Furlani, Majcenović, Šiška, Mlinar, Preinfalk, Marek, Sorli, Sikošek, Muzilović, inž. Weiss. V I. kolu je Furlani porazil Sikoška, Majcenovič je podlegel Šorliju, Mlinar pa Preinfalku.

Iz Kranja

Rezultat volitev vaških odbornikov. Vasi, ki so bile priključene Kranju, predstavljajo še nadalje v nekem pogledu samostojno imovinsko občino, katero upravljajo staršina in dva odbornika, ki so izvoljeni posebej na vaških zbiorih. Deloma so to občinski odborniki, deloma pa drugi vidnejši gospodari v vasi, ki uživajo splošno zaupanje in gospolarski ugled. Ti gospodarijo z vaško imovino, njihova funkcijska doba pa traja enako, kot doba občinskih odbornikov. V kranjski občini so se vaški zbiori vršili po vseh vaseh v nedeljo, le v Čirčeah v ponedeljek. Izvoljeni so bili sledeči možje: na Primsko-venjstarešina Novak Janez, član občinske uprave in posestnik, odbornika pa Jože Janž in Stare Franc; za Klanc: staršina Krž Franc, odbornika pa Kos Jože in Kromžar Valentin; na Hujah: staršina Bitene Jože, odbornika pa Zebre Janez in Pavlin Franc; na Rupi: staršina Strupi Anton, odbornika Sitar Jože in Perčič Franc; v Čirčeah: staršina Bajda Peter, odbornika pa Kozina Janez in Peternelj Anton. Vaške zbore je vodil župan g. Česen in so povsod potekali v znamenju složnega nastopa.

— Po slovenskih dobrihah in višavah, znano fotografsko-skiptično predavanje, ki ga je imel naš novinarški tovariš in fotograf g. K. Kocjančič že v raznih krajih Slovenije in je povsod zbral pozornost, se ponovi danes 18. tm. v Kranju pod okriljem Ljudske univerze ob 8. zvečer v gimnazijski telovadnici. Opozarjamo vse Kranjčane, posebne amaterje na to predavanje.

SPORT

— Slatem klub 34. Drevi ob 18.15. bo v klubovem okolu kratek sestanek vseh tekmovalcev radi obnega zbora. Obvezno!

STAJERSKA JABOLKA

kanada, bobovce, mošančke, gambovčke dobavlja vsako množino tudi franco Ljubljana Martin Šumer, eksport sadja. Slov. Konjice. Narodila sprejma Ciril Tušek, Rožna dolina, c. V/2, telefon 11-44. 2634

FIZOL. LEČO.

Iuščeni grah, mak, orehova jederca in krompir nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. 2655

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

NAMOČENO POLENOVKO vsaki petek pri J. Buzzolini, delikatesa, Lingarjeva ulica. 2669

SPALNICO polutrdno, dobro ohranjeno, dve brivski školjki (mušji) prodam. Naslov v upravi »Slov. Naroda« 2679

Brivski in damsko frizerski salon

ENGELBERT FRANCHETTI

TYRŠEVA C. 20 — NASPROTI KAVARNE »EVROPE«

se priporoča za vsa v stroko spadajoča dela, katere izvršuje točno in solidno s prvovrstnim osobljem.

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knaflijeva ulica štev. 5

Zagoneten človek

Kadar se napije, se mu oglasi tatinska in vlomilska žilica

Ljubljana, 18. novembra. Ko je stopil v sodno dvorano, nisimo verjeli svojim očem. Pa je bil le pravi. Pred meseci smo se srečali na istem kraju z njim. Sedel je takrat na zatočni klopi pred sodniki malega senata in pripovedoval nenavadno in čudno zgodbo o svojem vplivu v blaginjo mestne planine.

Lovrenc je bil inkasent pri mestni pilarni. Nekega dne se je napil, kolovratil je po Ljubljani od gostilne do gostilne, ponoči je pa krenil v mestno planino. Z dvojnikom je odprl železno blaginjo in si prilastil šop tisočakov. Drugo jutro je denar ponujal uradnikom v pisarni in se vedel, kakor da ni pri pravi pameti. Zagovarjal se je, da ne ve, kaj dela, če pije. Po nekaterih okoliščinah je bilo sodišče, da možakar res ni bil pri sebi, ko je vlomil v blaginjo, druge okoliščine pa so dopuščale domnevo, da je Lovrenc insceniral po vplomu nekakšno komedijo. Senat je sprejel predlog branilca, naj Lovrenc preide psihijater in razprava je bila preloženjena, naskar nismo na sodnijski več čuli o tem zagonetnem človeku.

Včeraj pa stopi Lovrenc zopet pred sodnike malega senata, ki mu je bil predsednik s. o. s. Ivan Brelih. Ni se morda nadejala razprava proti njemu zaradi vploma v blaginjo, temveč ga je državni tožilec obtožil radi nove tatvine. Obtožnica zaradi vploma v blaginjo je bila pred meseci umaknjena, najbrž na podlagi izjave psihijatra, da možakar ni pristevit in ne obtožnica zaradi tega umaknjena, je pa čudno, da ga je državni tožilec znova obtožil, saj se v zadnjih mesecih obtožbe niso odgovornosti menda ni povečala. Včeraj se je Lovrenc zagovarjal natančno na isti način, kakor prvič zaradi vploma. In tudi obtoženo mu tatvino je izvršil v zagonetnih okoliščinah.

Dne 12. junija se je spazil ponoči na stavbišču na Marijinem trgu, kjer zidajo Mayerjevo palačo. Nočni čuvaj je tatu zaslišal. Ravno s prvega nadstropja je pritičje je stopal s plemom. Ko je Lovrenc opazil čuvaja, je pobegnil, plen pa je odvrnil. Založil se je s tremi kotliči, s svinčeno cevjo in z medenastno pipo. Čuvaj bi ne vedel, kdo je tat, ako ne bi leta pozabil na stavbišču svoj usnen suknjič z legitimacijo. Čuvajev presenečenje je bilo še večje, ko je drugo jutro sam Lovrenc prišel na stavbišče in vprašal, ali niso našli njegov suknjič.

Obtožene je vedel povedati, kje je bil pred vplomom in po vplomu, da bi pa splezal čez precej visoko ograjo na stavbišče in hotel odnesti kotliče, cev in pipo, se ni spomnil. Pili je res tisti večer. Ali gre za človeka, ki ga žene nekaj k tatvini, kadar je pijan, ali izrablja pijanost ob takih prilikah? Ako se je spazil na stavbišče s tatinskimi nameni in premišljevalo, je vendar čudno, da je na kraju pozabil neizpodbiten corpus delicti: svoj suknjič s svojo legitimacijo.

Proti koncu razprave je Lovrenc zasluhal svoj zagovor. Zahteval je naj sodišče zasliši dva magistrata uslužbenca, ki sta ga videla tisto noč brez suknjiča ponoči na magistratu v sobi prižigalcev cestnih

svetilk. Obtožene je pokazal s tem na odgovorja za svoje dejanje. Ako je bila možnost, da mu je nekdo ponoči ukradel suknjič in je bil to tisti človek, ki je kradel tudi na stavbišču. Ta možnost je pa skoraj izključena, ker je nočni čuvaj na stavbišču spoznal v Lovrencu človeka, ki je ponoči brez plena pobegnil s stavbišča. Skoraj izključena možnost, 100% zaključena pa vendarle ni. Vsili se človeku tudi vprašanje, zakaj se obtoženec ni skliceval na svoj prvi slučen primer, ko je vlomil v blaginjo in je bila obtožnica proti njemu umaknjena. Res, zagoneten človek, ta Lovrenc, a sodniki so ga to pot spoznali za krivega. Po § 315 je bil obsojen na 4 mesece strogega zapora, kazni pa ni sprejel. Morda bo ta zagonetna rešena pri reviziji tega procesa proti temu človeku, ki ima zelo pester kazenski list. Obsojeni je zaradi vplomnih tatvin že hude kazni, najhujša se je glasila na 6 let ječe.

6 PIŠANCEV V NEDRIJAH

Neka ženska, ki je skušala vtihotapiti 6 pišancev v nedrih na ljubljanski trg, nima nobene bistvene zveze z obtožbo proti avtoprevozniku K. Jožefu in soobtožencema C. Francu in R. Antonu, toda trošarinski paznik na Ižanski cesti P. Ivan jo je tolikokrat omenil v svojem pričevanju, da si tudi mi ne moremo kaj, da ne bi začeli to zgodbo z njo. Mitničar P. je trdil, da so takra in podobna vtihotapstva Ižanski ženic na dnevnem redu. Zaradi tega ima na piki Ižanke, ki sede sumljivo na široko v avtobusu ali na vozu, ali so sumljivo okrogle in izpodrečane.

Dne 14. julija zjutraj, ko je privozil Jožefov avtobus do Ižanske mitnice, je namreč nastal zaradi 85 let stare Marije Germek in zaradi mitničarja Ivana P. pravcati rebeleone. Mitničarju se je zdelo, da ženska pod krilom skriva blago in ga hoče vtihotapiti brez trošarine. Poval jo je, naj izstopi iz avtobusa, da bi jo na mitnici kaka ženska preiskala. Tedaj pa so Jožef, France in Anton, vsaj tako trdi obtožnica, nasčuvali ženko, da mitničarja ni ubogala. Ostala je v avtobusu, mitničarju pa so imenovani trije zagrozili, da ga bodo vrgli iz avtobusa, ako se takoj sam ne odstrani. Prišlo je do zmerjanja, prerivanja in pretepa. Z bunkami obložen in z raztrganimi rokavom je mitničar skočil iz avtobusa in stekel po drog, s katerim se je hotel braniti pred napadalcem. Državni tožilec je obtožil Jožefa, Franceta in Antona zločinstva zoper državno oblast po § 128/I in prestopka zoper čast po § 302/I-II.

Pred malim senatom so obtoženci zapikali krivdo. Po njihovih zagovorih je mitničar s svojim surovim nastopom sam izzval nered in zmešnjavo. Nihče ni imel namena, da bi ga napadel. Kar brez potrebe je mitničar stekel po drog in grozil obtožencem, da jih bo prepodil. Njegovega predstojnika, ki je prišel v avtobus mirit, ni nihče napadel. Senat je ugodil predlogu branilca dr. Zupaničeve, naj se zaslišijo kot priče nekateri potniki, ki so bili priča dogodka. Razprava je bila preložena.

Zidarji in arhitekti v živalstvu

Zanimivo predavanje dr. Ljudevita Kuščerja pod okriljem Prirodoslovnega društva

Ljubljana, 18. novembra

V torek je predaval v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi dr. Ljudevit Kuščer o zidarjih in arhitektih v živalstvu. Dokaj številno občinstvo, ki je z največjo pazljivostjo sledilo zanimivim predavateljevim izjavam, je pričalo, da naše mlado prirodoslovno društvo uspešno vrši svojo kulturno nalogo. Saj je zanimanje in smisel za naravo, ki gre celo tako daleč, da najde razumevanje tudi za znanstveno delo specialistov, bistven sestavni del kulturne tradicije velikih narodov kakor n. pr. Angležev in Nemcev. Zato moramo samo pozdraviti prizadevanje prirodoslovnega društva, ki skuša z rednimi tedenskimi predavanji buditi v najširših slojih misel tudi za take krasote v naravi, ki so sicer dostopne samo ozkemu krogu znanstvenikov.

Univerzitetni docent dr. Kuščer je po svetil svoje predavanje predvsem gradbenim tvorbam polžev. Uvodoma je poudaril, da naha samo zidarje in arhitekte povsod v živalstvu, od najnižjih enostaničnic do najvišje razvite živali. Zidajo si skelete, zidajo si hiše. Sikovitim zvezdastim oblikam enostaničnic je bilo posvečeno že več predavanj, zato je predavatelj prešel na spužve in pozneje na polže. Pokazal nam

je na skioptičnih slikah drobne iglice spužv, ki sestavljajo njihovo ogrodje. Se celo v okameninah so se ti skeleti ohranili, lahko jih s kislinami izperemo in se danes lahko občudujemo smiselno gradnjo teh tvorbi, ki odgovarja sodobnim tehničnim konstrukcijam naših inženirjev, točno preračunanim z ozirom na pritisk in nateg.

V svojih nadaljnjih izjavah se je predavatelj omejil na arhitektonske umetne polže. Ves čas so slike spremljale ocedo in poslušalci so na ta način dobili vpogled v vso likovno bogastvo, ki ga nahajamo pri teh živalski skupini. Najprej smo se seznanili s strukturo polžev hišice, ki je skoraj pri vseh polžih enaka. S pomočjo slik nam je predavatelj razložil, kako smiselno so razporejene posamezne plasti, ki tvorijo polžovo ogrodje, tako da so razmeroma bolj trdne kakor pa nalašč po sličnem principu grajeno kamenito trdnjavo zidovje. Če spirala sama, ki jo kaže prežez skozi polžovo lupino, ima matematično točno obliko, ki najbolj ustreza njeni trdnosti, tako precizno in smotno zna graditi narava.

Za stavbo pa niso potrebni samo inženirji, ampak tudi dekoraterji. Polževa hišica ni samo vzor tehnične smotnosti, tem-

več se odlikuje v posameznih primerih tudi z izredno lepo zunanjo skulpturo ali barvnimi ornamentami. Videli smo vse mogoče oblike polževih lupin, od katerih predstavljajo nekatere radi svoje pestrosti in lepote veliko vrednost. Nekatere posebno lepe in redke eksmparce kupuje zbirke po visokih cenah. Posebno znan je rod conus, ki slovi po najlepših barvnih oblikah.

V nadaljnjem smo videli različne primerke polžev s pestrimi zunanjimi skulpturami. Videli smo nekatere ekstrimne oblike polževih hišic kakor n. pr. suhozemskih polžev iz centralne Amerike, ki imajo včasih čez 30 zavojev, ali pa nekatere popolnoma ploščate vrste naših mlakuz. Posebno tropski polži se odlikujejo po bogastvu oblik. Predavatelj nam je tudi pokazal zanimive primere nepravilnih oblik pri polževih hišicah. Ponekod sploh ne bi več poznali, da je to še polževa lupina, mislili bi, prej na lupino kakšnega črva. Vendar je pri nekaterih vrstah izmaličena oblika normalne polžev hišice naravnost stalni znak. Sem spadajo posebno takšne nepravilnosti, ki zadevajo vrh lupine.

Pri velikem številu polžev opazamo, da lahko zapirajo odprtno svoje hišice z nekakšnimi vratci, ki je prirasla na polžovo

nogo. Ta vrata, ki se lahko hermetično zaprejo, so zelo koristna, saj ima polž veliko sovražnikov. Prvotno so jih imeli vsi polži, a tokom razvoja jih je ohranila samo veja tkzv. predkragarjev, dočim sta jih veji pljučarjev in zaškrjarjev izgubili. Zakaj, ne vemo, a zanimivo je, da so se razvila pri teh skupinah druga sredstva za obrambo pred sovražniki, predvsem zožitve ustja. Prvotna vrata se nikjer ne povrnejo več, kar bi potrdilo znani zakon, da se ne povrne več organ, ki se je tokom razvoja vrste (tekton filogenetskega razvoja), izgubil. Predavatelj nam je pokazal, na kako različne načine nadomestujejo pljučarji vrata. Posebno zanimiva je oblika nekega malega planinskega polža, ki nosi ime našega Erjavca, znanega poznavalca mehkužcev.

Videli smo še nekaj krasih barvnatih slik, ki so še prav posebno pokazale lepoto in pestrost oblik različnih polževih lupin. Predavatelj se je sicer omejil na razmeroma malo področje, a vendar nam je pokazal, da prihajajo tudi v najmanjšem do izraza večni zakoni in čudovita lepota narave. Glasno odobravanje ga je nagradilo za njegova nadvse zanimiva izvajanja.

Udkritje spomenika Josefu Ressleru

Ljubljana, 18. novembra

V nedeljo 21. novembra ob 11. uri odkritje ljubljanske sekcija Udruga jugoslovenskih inženirjev in arhitektov spomenik izumitelju ladijskega vijaka Josefu Ressleru pred tehniško fakulteto univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani ob Aškerčevi cesti.

Ob 75-letnici njegove smrti je Udruga jugoslovenskih inženirjev in arhitektov sekcija Ljubljana na dan izmed sej sprejela sklep, da postavi spomenik temu velikanu, ki je živel in ustvarjal na tleh naše ožje domovine.

Letos 10. oktobra je poleklo 80 let od njegove smrti. Po petih letih izpolnjuje Udruga jugoslovenskih inženirjev in arhitektov

lov sekcija Ljubljana to častno nalogo z željo da bi bili na predvrtu tehnične fakultete postavljeni spomeniki tudi drugim predvsem našim slavim tehnikom in znanstvenikom.

K tej intimni slavnosti vabimo ponovno vse, ki so prešli posebna vabila in tudi ostalo javnost naprošamo, da s svojo navzočnostjo počasti spomin znamenitega češkega rojaka in s tem dokaže, da Slovani ne pozabljamo na svojo duhovno velikanke.

Po odkritju spomenika bo UJIA, sekcija Ljubljana položila venec na grob Josefa Resslera, ki počiva na pokopališču pri Sv. Križu. Josef Ressler je bil rojen 20. junija 1798 v Chrudimu na Češkem. Po srednješolskih študijah je študiral na dunajski univerzi in na šumarski akademiji v Mariabrunnu šumarsko. Njegovo prvo službeno mesto je bilo v Pieterju pri St. Jerneju na Dolenjskem. Šušboval je nekaj časa tudi v Ljubljani, večji del svojega življenja pa je preživel v Trstu kot intendant pomorske šumarske uprave.

Ressler se je mnogo ukvarjal z matematičnimi, fizikalnimi in sploh prirodoslovnimi problemi. Iznesel je mnogo zanimivih zamisli, zboljšal razne instrumente in izumil več izumov. Najznamenitejši med njimi pa je vsekakor izum ladijskega vijaka. Ta iznajdba je naravnost epohalnega pomena v gospodarstvu in kulturnem pogledu. Omogočila je človeku premagati in zmanjšati moroko in zračno razdaljo in višave, saj tudi propeler letala in zrakoplova nista v bistvu nič drugega kot Resslerov ladijski vijak. Umrl je v Ljubljani 10. oktobra 1887 za legarjem, ne da bi doživel priznanje, uspehe in sado svoje izuma.

Podrobnosti o letalski nesreči

Vojvodinja Hessenska je v letalu rodila — Med žrtvami je tudi znameniti jadrani letalec Martins

Včeraj smo poročali o strašni letalski nesreči blizu znamenitega letališča Ostende v Belgiji. O vzroku nesreče sta nastali dve verziji, a obe kažeta, da je katastrofo zakrivila gosta megla, ki že več dni zakriva belgijsko obalo in onemogoča ves promet. Zaradi tega je tudi letalska prometna družba v Belgiji začasno ustavila ves letalski promet. Nesreča se je po prvi verziji pripetila takole:

Zaradi slabega vremena je 8 potnikov v Bruslju zapustilo letalo in se z vlakom odpeljalo v Ostendo, odkoder so hoteli z letalom nadaljevati pot v London. Po prihodu v Ostendo so potniki stopili v moderno letalo tipa »Sabena«. Konaj pet minut po startu se je že pripetila nesreča. Zaradi goste megle je letalo zadelo v visoki dimnik tvornice strojev in iz višine 25 m treščilo na tla. Aparat se je vnel in zgorel. Trupla ponesrečenecv so bilo povsem zgorela.

Med žrtvami so našli tudi trupelec novorojenčka in domnevajo, da je vojvodinja v letalu prežgoda rodila. Od rodbine velikega vojvode je ostala živa le enoletna princesa Hanna Maria, ki so jo pustili v Darmstadtu. Med mrtvci je tudi slovit jadrani letalec Martins, eden izmed pionirjev jadranskega letalstva. Ta je leta 1923 postavil rekord na progi 12 km v jadrnem letalstvu, leto pozneje pa na 20 km. Leta 1928 je zaslovel zaradi svojega propagandnega poleta s prav majhnim letalom po Evropi.

Nekoliko drugače pripoveduje o nesreči letalec Georg Hanet, ki je bil priča katastrofe. Po njegovem mnenju pilota in posadke ne zadene nobena krivda, temveč so krive signalne rešetke, ki se niso obnesle. S temi rešetkami so z letališča dajali pilotu Lambottu signale. Prva raketa se je vžgala, druga je odpovedala, a tretjo so spustili prepozno. Lambott je prvo raketo opazil in je že krožil nad letališčem, išoč primeren mesto, da bi se spustil. Ker ni dobil nobenega signala več, je v gosti megli zadel ob dimnik, kar je imelo katastrofalne posledice.

Rodbina vojvode Hessenskega je hotela v London k poroki brata velikega vojvode princa Ludvika Hessenskega, ataseja londonskega poslanstva, z Margaretto Campbell-Geddes, hčerko bivšega angleškega ministra in veleindustrijalca, ki bi se morala poročiti že v soboto. Poroko so že enkrat preložili, ker je ženinov oče vojvoda Hessenski nenadoma umrl.

Princ Ludvik je pričakoval svojce na londonskem letališču, a namestu letala je prišla žalostna vest o katastrofi. Strašna novica je princa tako potrla, da je dobil hud živčni napad. Zaradi usodne nesreče so poroko pospeli in je bila večerj dopoldne v vsej tišini v cerkvi sv. Petra v Londonu. Povabljenih je bilo le nekaj odličnih gostov, med njimi vojvoda in vojvodinja Kentška, princ Pavel, poslanik Ribbentrop in grofica Toerring. Zein in nevista sta bila v žalnih oblekah.

Preostali člani rodbine vojvode Hessenskega so prejeli včas celo vrsto sožalnih brzojavk. Prvi je izrazil svoje sožalje Hitler, med drugimi pa tudi avstrijski zvezni predsednik Miklas, zvezni kancelar dr. Schuschnigg na včerajšnji seji belgijske obzornice je govoril v spomin nesrečnih žrtv prometni minister Jaspas.

Pariška razstava

Nekaj lepih jesenskih dni je privabilo Parižane k zadnjemu obisku svetovne razstave moderne tehnike, da bi še enkrat videli pravilčno delo Edmonda Labbea, dovršeno sicer s precejšnjo zamudo, vendar pa tako nedosegljivo svojevrstno. Poročali smo že, da bo pariška svetovna razstava podaljšana in znova odprta senapladi 1938. Jasnno je namreč, da niti parlament niti senat ne bosta odredila potrebne pol milijarde za zavarovanje francoskih in tujih paviljonov proti vremenskim neizidom, zlasti poplavam. Tudi večina tujih držav se je že izrekla za podaljšanje razstave. Zda čakajo samo še na odgovor Nemčije, Italije in Japonske, o katerih so pa tudi prepričani, da ne bodo nasprotovali podaljšanju razstave, saj gre tudi njim za propagando.

»Ljudski ponedeljki« žanjejo še vedno uspehe in prireditelji računajo, da bo še letos doseženo število 30 milijonov posetnikov. Pač je pa prireditelji »Elegantne pete« na celi črti odpovedala, kajti ta dan je razstava skoraj brez obiskovalcev. Formalno bo letos razstava zaključena 26. novembra. Na predlog večinika »L'Intransigent« bo 27. november posvečen socialnemu skrbstvu za pariške siromake in vstopnina bo tega dne znižana na 1—2 franka. Tako računajo z rekordnim obiskom in lepimi dohodki.

Velik uspeh Firkušnega

Maribor, 16. novembra.

Kulturni Maribor je zopet doživel glasbeni dogodek prvega reda. V veliki uniojski dvorani je priredil v režiji koncertnega biroa Glasbene Matice svoj koncert sloviti češki pianist Ruda Firkušny. Mladi umetnik, ki je pri nas v Ljubljani prav dobro znan po svojih velikih lanskis uspehih, je privabil v dvorano toliko občinstva, kakor ga na koncertih že dolgo nismo več videli. Med publiko smo opazili tudi mnogo ljubljanskih gostov, ki so izabili redko priliko, da slišijo slovitega virtuozu.

Za svoj letošnji koncert si je izbral Scarlattijevo Sonato v h-molu, Beethovne Variacije v c-molu, Impromptu Franca Schuberta, odlomek iz Smetanovega cikla »Sajenje« V Cechach, Janačkovovo nedokončano Sonato in Prokofijevu Toccatu. Ob zaključku sporeda je izvajal Dvořakov Koncert za klavir in orkester v g-molu. Spremljal ga je veliki orkester Glasbene Matice ojačen z vojaško godbo, pod taktirko direktorja Marjana Kozine. Za svojo odlično, umetniško globoko doživljeno in dovršeno prednashno igrjo je žel R. Firkušny od komada do komada večje priznanje. Navdušena publika je umetnika vedno znova priklicala na oder in ga prisilila, da je še in še dodajal.

Bil je to res krasen večer za vsakega pravega ljubitelja glasbe; bil pa je to tudi nov razveseljiv dokaz, da se naše kulturne razmere počasi bude iz svojega mrtvila. —abc

PRED SODISCEM

— Kaj, vi trdite, da ste vrgli svojo ženo skozi okno v pozabljivost?

— Tako-le je bilo, gospod sodnik: Prej smo stanovali v pritličju, pa sem v jezi pozabil, da smo se preselili v četrto nadstropje.

I. V DEŽELI IZOBČENCEV Severovzhodni del Nove Kaledonije, francoske kolonije v zapadnem delu Tihega oceana, je preprežen s pragorami, pokritimi z bujnimi gozdovi, nad katerimi kraljuje na severu nad 1.600 m visoki Piton de Panie. Ob vzhodni eni teh gora se je potilo nad trideset utrujenih mož v težkem delu v lomu, kakor se je zdelo šele načetem.

Kakor vedno v začetku februarja, je kazal topolomer nad 27° in čeprav je jugovzhodni pasat blazil vročino, vendar je bila legla med razgrete stene skal sopara, dušča ljudi še bolj, nego njihovo naporno delo.

Tu sem je bila zablodila prav za prav samo majhna poskusna skupina, poslana v lom iskat nikl, ki ga je mnogo v južnem in srednjem delu otoka. V teh krajih so sklepali šele iz neznatnih sledov na njegova ležišča in zato je uprava kazenskega naselbine poslala tri skupine v razne severno ležeče kraje otoka, da bi tudi tu poskusili naleteti na rudo.

ROLF FREMONT:

Snet v razvalinah

rustolovski roman

Uvod

Predmet našega prijateljskega pomenka je bila svetovna vojna in govorili smo o udarcih, ki jih je zadala svetu in o prevratih, s katerimi se je zaključila. Seveda smo se dotaknili tudi dogodkov v carski Rusiji, ki se je pred njeno silo in močjo skozi stoletja tresla Evropa.

Zbrata se je bila družba mož, ki so si smeli dovoliti odkrite besede o svojih nazorih, kajti v njihovih rokah so se stikale vse niti svetovne diplomacije, ki tudi po vojni — kljub vsem geslom in zatrevanju — ni bila izgubila svoje oblasti nad državami. Se vedno je posegala nevidno morda, toda nepopitno v usodo tistih držav, ki so bile srečno prestale strašne vojne viharje, pa tudi onih, ki so bile v njih šele nastale.

Ne morem pa tu povedati vseh imen tistih državnikov, ki so se po napornih konferencah in pogajanjih šele ob skodelici čaja, ob dobri cigari ali cigareti in v krasnem poletnem večeru na diskretno ločeni terasi N-skega hotela svobodneje razgovorili, nego je sicer dovoljevala zelo kočljiva situacija kongresa. Sicer bi bilo pa to tudi brez pomena za stvar samo, o kateri hočem pripovedovati.

Padla je bila pravkar opazka, da bo svet končno morda le našel svoje ravnotežje in prepotrebni mir, da se bodo lahko rane političnega in gospodarskega življenja povsem zacelile.

Upajmo, da bo tako, — je pripomnil zastopnik neke velike države na te besede in takoj je omenil še: Kar se mene tiče, sem prepričan, da je ena največjih nevarnosti, kar jih je kdaj pretlo svetu, ne da bi kdo kaj slutil o tem, zaenkrat odstranjena. In to se je zgodilo skoraj čudežno. Morda je zapisano v knjigi usode, da napoči po viharjih doba miru — drugo vprašanje je pa, kako dolgo bo ta doba trajala.

Vsi so se vprašujoče ozrli na diplomata, ki je bil — po stari navadi — toliko naznačil, ne pa dogovoril.

— Ali je bila tista nevarnost res tako velika? — je vprašal čez nekaj časa nekdo. — In pravite, da je ni nihče slutil?

Vprašani je prikimal.

— Res je tako. In če hočete žrtvovati nekaj tistih večerov, ki si so nam sojeni, da jih preživimo skupaj, mojemu pripovedovanju, gospodje, bom poskusil predložiti vam vso tisto prečudno prigodo, ki vem zdaj o nji vso resnico. Deloma sem jo doživel sam, deloma sem pa zbral o nji naknadne informacije in tako vam lahko zdaj opišem povsem točno in jasno tiste — dovolite, da se tako izrazim — zgodovinske dogodke.

Nikoli nisem bil brez svinčnika, a listki papirja so bili takoj pred menoj ta čas, ko se je ostala

družba radovedno zbirla okrog državnika, ki je znal našo radovednost namah tako razvneti.

— Smem? — sem vprašal s poklonom in pokazal na svoje poklicno »oročje«.

— Zdaj že lahko. Samo nikar ne omenjajte nobenih resničnih imen, mest in oseb. Prosim vas, da se sploh ne zanimate za nje.

— To bo malo preveč zahtevano, — sem se zasmeljal. — Nekje se vendar mora razpletati naša zgodba...

— Razumeti me morate prav — gre za to, da se gotove osebe ne bodo čutili prizadete. Zadoštevajte torej, če vnaprej poveste, da so se dogodki razpleli drugače, kakor je rečeno. Postavite dejanje kamor hočete, toda povejte svojim čitateljem, da si morajo kraje in ljudi samo misliti — ugibati. O meni pa prosim niti besedice.

— Velja, niti besedice! — sem mu obljubil svečano.

— In še en pogoj prosim, — je pripomnil previdni diplomat. — Z objavo potakajte nekaj časa — za vsak slučaj vsaj leto dni. Upam, da lahko tudi od drugih gospodov pričakujem, da bodo ta čas molčali.

— Seveda — našo besedo imate, — so odgovorili vsi v en glas. In že je začel naš znameniti pripovedovalec svoje pripovedovanje.

Sele na sestanku tretjega večera je bil pri kraju. Od poslušalcev ni manjkalo nihče.

Potrudil sem se čim vestneje in točneje zabeležiti vse, kar je diplomat pripovedoval. To mi je